

લેખકો

રિધ્ધીશ ખેખી

દિલીપ ઘાસવાલા

રવીન્દ્ર પારેખ

યામિની વ્યાસ

તૃપ્તિ વી પંડ્યા

વર્ષા ભટ્ટ

આરતી પરિતોષ

જુલી સોલંકી

પૂજા પટેલ

દિવાળીને લાગ્યું ‘ગ્રહણ’ ખંડગ્રાસ સૂર્યગ્રહણ

ચૌદશ અને અમાસ આ વખતે ભેગી છે. એથી ચૌદશના સવારે રૂપચૌદશનો ઉત્સવ અને એ જ સાંજે દિવાળી બેસી જાય છે.

સુરત મિત્ર
ભાગ્યશ્રી પૂર્તિ
તા.૧૬-૧૦-૨૦૨૨
આ દિવાળીએ ખંડગ્રાસ સૂર્યગ્રહણ આવતું હોવાથી અનેક લોકો અસમંજસમાં છે કે દિવાળીની ઉજવણી ક્યારે કરવી? લક્ષ્મીપૂજન ક્યારે કરવું? ચોપડાપૂજન ક્યારે કરવું અને મિતિ ક્યારે નાખવી? આમ તો ૨૪ ઓક્ટોબરે સાંજે તિથિ બદલાઈને અમાસ થતી હોવાથી મોટા ભાગના લોકોનું કહેવું છે કે એ દિવસે જ પૂજન કરવું જોઈએ કારણ કે ૨૫ ઓક્ટોબરે ગ્રહણ છે અને પંચાંગ મુજબ એ દિવસે ધોકો છે અને ૨૬ ઓક્ટોબરે બેસતું વર્ષ છે. જોકે આને લઈને લોકોમાં જબરદસ્ત કન્ફ્યુઝન હોવાથી તેઓ જ્યોતિષવિદ્ અથવા તો પોતપોતાના ધર્મગુરુઓને શું કરવું એ પૂછી રહ્યા છે. જો ૨૪ ઓક્ટોબરે પૂજન કરવામાં આવે તો મિતિ ક્યારે દોરવાની એને લઈને પણ લોકો અસમંજસમાં છે. નવાઈની વાત એ છે કે એ લોકોમાં પણ મતમતાંતર પ્રવર્તી રહ્યો છે.

સોમવાર, ૨૪ ઓક્ટોબરે કાળી ચૌદશના દિવસે સાંજે સાડાપાંચ વાગ્યે અમાસ બેસી જાય છે જે બીજા દિવસે એટલે કે મંગળવાર, ૨૫ ઓક્ટોબરે સાંજના ૪.૨૦ વાગ્યા સુધી રહેશે. આ વર્ષે દિવાળીમાં બધી ભાંગી તિથિ આવે છે અને દિવાળીએ ૨૫ ઓક્ટોબરે જ સૂર્યગ્રહણ છે એટલે દિવાળીના દિવસે-રાતે જે લક્ષ્મીપૂજન થાય છે એ નહીં થઈ શકે. કાં તો લક્ષ્મીપૂજન ધનતેરસે કરાશે અથવા પછી બેસતા વર્ષે ૨૬ ઓક્ટોબરે કરાશે એ જ પ્રમાણે દિવાળીના શુભ મુહૂર્તે કરવામાં આવતું ચોપડાપૂજન અને મિતિ નાખવાની વિધિ પણ બેસતા વર્ષે કરવી યોગ્ય રહેશે અથવા નવા વર્ષે ઘણી દુકાનો લાભપાંચમે ખૂલે છે તો એ લાભપાંચમે પણ કરી શકાય દિવાળીના અમાસના જ દિવસે સૂર્યગ્રહણ હોવાથી એ દિવસે બધા જ મંદિરો બંધ રહેશે ગ્રહણનો વેધ બપોરે ૧૨.૩૦ વાગ્યે લાગી જશે. મુખ્ય ગ્રહણકાળ

૧૬:૨૮:૧૦થી લઈને ૧૭:૪૨:૦૧ સુધીનો છે. ગ્રહણનો વેધ ૧૮:૦૮ના છૂટશે. આ સમયે જે જપ-તપ કરવું હોય એ કરી શકાય. એમા બાધ નથી. ઊલટુ એ વખતે જપ-તપ કરવું સારુ આ વર્ષે બધી તિથિઓ સાંજે બેસે છે. એથી સોમવાર, ૨૪ ઓક્ટોબરે સાંજે અમાસ-દિવાળી બેસી જાય છે. એથી સોમવારે રાતે શુભ મુહૂર્તમાં લક્ષ્મીપૂજન કરી શકાશે. ઘણા લોકો રાતે જ ચોપડાપૂજન પણ કરી લેતા હોય છે. જોકે મિતિ બેસતા વર્ષે નખાતી હોય છે. એથી એ બેસતા વર્ષે ૨૬ ઓક્ટોબરે નાખી જ શકાશે. બાકી મંગળવારે ધોકો છે અને એ દિવસે ગ્રહણ હોવાથી જપ-તપ કરવું ગ્રહ-નશન પ્રમાણે અમાવસ્યાનું ગ્રહણ છે એટલે ચૌદશ અને અમાસ આ વખતે ભેગી છે. એથી ચૌદશના સવારે રૂપચૌદશનો ઉત્સવ અને એ જ સાંજે દિવાળી બેસી જાય છે. એથી લક્ષ્મીપૂજન ઉત્સવ અને

ચોપડાપૂજન પણ ચૌદશની સાંજે સોમવાર, ૨૪ ઓક્ટોબર જ થશે. ઠાકોરજના હાટડીનાં દર્શન સાંજે ૬થી સાત વાગ્યા દરમ્યાન રહેશે દિવાળીના દિવસે ગ્રહણ છે એ આપણે પૂર્ણરૂપે પાળવાનું છે. એ દિવસે સવારથી વેધ લાગશે એટલે પછી એ દિવસે કોઈ વિધિવિધાન ન થઈ શકે. કેવળ ઠાકોરજના દર્શન રાબેતા મુજબ રહેશે ગ્રહણ ઊતર્યા પછી શુદ્ધીકરણ થશે અમાવસ્યાએ મોટુ ગ્રહણ હોવાથી ઉત્સવનો કોઈ ક્રમ નહીં રહે. એકમના દિવસે નવું વર્ષ તો રહેશે જ અને દર્શનનો રોજિદો ક્રમ ચાલુ રહેશે મંગળાના દર્શન સવારનાં છથી આઠ રહેશે, પણ એકમે અગ્રકૂટનો ઉત્સવ થાય છે એ સામગ્રી ગ્રહણમાં ઓછવાઈ જાય એટલે સામગ્રીની તૈયારી ન થવાથી કારતક સુદ નોમને અશ્વિ નવમીના દિવસે થશે ગોરધન પૂજા અને અગ્રકૂટ પહેલા નવમીના થશે એના આગલા દિવસે એટલે કે ગોપાષ્ટીમીના દિવસે કાન જગાઈ અને ગોપૂજનનો ઉત્સવ થશે ગ્રહણકાળમાં જે રીતે હિન્દુ મંદિરો

બંધ હોય છે એ રીતે દેરાસરો પણ બંધ હોય છે. દેરાસરો બંધ રહેવાથી શ્રાવકો પણ પૂજા-અર્ચના કરતા નથી અને ધાર્મિક કાર્યો થતાં નથી દિવાળીના

દિવસે જ મહાવીર કલ્યાણક દિન નિર્વાણ દિન હોવાથી જૈનો એની ઉજવણી કરતા હોય છે જૈન સાધુઓ આ સમય દરમિયાન જપ-તપ કરતા હોય છે

ભારતના દિલ્હી અને તેની આજુબાજુના વિસ્તારોમાં રાજ્યમાં ફટકડા ફોડવા પર પ્રતિબંધ છે

સુરત મિત્ર
ભાગ્યશ્રી પૂર્તિ
તા.૧૬-૧૦-૨૦૨૨
રાજધાની દિલ્હી અને

તેની આજુબાજુના વિસ્તારોમાં ગત દિવાળીથી ફટકડા ફોડવા પર પ્રતિબંધ છે. સુપ્રીમ કોર્ટે આ પ્રતિબંધ મૂકી દીધો છે જેને હટાવવા માટે ભાજપ નેતા મનોજ તિવારીએ સુપ્રીમમાં અરજ કરી હતી મનોજ તિવારીને અરજ પર સુનાવણી કરતા સુપ્રીમની એમ આર શાહની

દિવાળી કાર્યક્રમ	
દાનતેરસ	:: દાન પૂર્ણનો સમય :: તા. ૨૨/૧૦/૨૦૨૨, શનિવાર બપોરે ૧૨:૩૦ થી ૧:૫૦ સુધી
કાળી ચૌદસ-હનુમાન પૂજન	:: પૂર્ણ સમય :: તા. ૨૪/૧૦/૨૦૨૨, સોમવાર સવારે ૬:૩૦ થી ૧૦:૩૦ સુધી
ચોપડા પૂજન	:: પૂર્ણ સમય :: તા. ૨૪/૧૦/૨૦૨૨, સોમવાર ૪:૪૦ થી ૬:૧૫ સુધી
લક્ષ્મી પૂજન	:: પૂર્ણ સમય :: તા. ૨૪/૧૦/૨૦૨૨, સોમવાર સાંજે ૬:૦૦ થી ૮:૦૦
દીપોત્સવ - દીપાવલી પર્વ	સાંજે ૬:૦૦ થી ૧૦:૦૦
નૂતનવર્ષ	મિત્ર સર્વ સ્વસ્ત્ય દિવાળી દિવસે ગ્રહણ હોવાથી એકાદશી પૂજન કે ચતુર્થી દિવસે કરી નહીં.
ગોવર્દન પૂજન	દિવાળી દિવસે ગોવર્દન પૂજન નહીં કરવાનું નિર્ણય લેવામાં આવ્યું છે.
નૂતન વર્ષ શરૂઆત	મિત્ર સર્વ સ્વસ્ત્ય દિવાળી દિવસે ગ્રહણ હોવાથી નવમી પૂજન નહીં કરવાનું નિર્ણય લેવામાં આવ્યું છે.

પ૪-ફૂટ ઊંચી હનુમાનજીની મૂર્તિ સાબંગપુર પહોંચી

સુરત મિત્ર
ભાગ્યશ્રી પૂર્તિ
તા.૧૬-૧૦-૨૦૨૨
વિશ્વવિખ્યાત સાબંગપુર ધામમાં હવે ટૂંક જ સમયમાં ભક્તોને નવું નજરાણું માણવા મળશે. અહીં આજથી ૧૫ દિવસ પછી હનુમાનજીની પ૪ ફૂટ ઊંચી પંચધાતુની મૂર્તિના દર્શન કરી શકાશે. હરિયાણાના માનેસરમાં દાદાની મૂર્તિ બનીને તૈયાર થયા બાદ તેના બે પાર્ટ ૧ હજાર ૩૩ કિલોમીટરનું અંતર કાપીને મોટા ટ્રકમાં સાબંગપુર આવી ગયા છે. દાદાની મૂર્તિના બે મોટા પાર્ટ સાબંગપુર આવી પહોંચતાં મંદિરના સંતોએ મંત્રોચ્ચાર સાથે પૂજન કરીને સ્વાગત કર્યું હતું. અત્યારે દાદાની મૂર્તિના ચરણવિદ ૧૮ ફૂટ ઊંચા બેઝ પર લગાવી દેવામાં આવ્યા છે. જેની સૌ પહેલી તસવીર ગુજરાતી જાગરણ આપને બતાવી રહ્યું છે. મહત્વનું

છે કે, સાબંગપુરમાં અત્યારે ૧ લાખ ૩૫ હજાર સ્કવેર ફૂટમાં આકાર લઈ રહેલાં કિંગ ઓફ સાબંગપુર પ્રોજેક્ટનું ૭૦ ટકાથી વધુ કામ અત્યારે પૂર્ણ થઈ ગયું છે. દિવાળી પહેલાં દાદાની મૂર્તિ અહીં અલગ-અલગ સ્ટેપમાં પ્રસ્થાપિત થઈ જશે. જેનું લોકાર્પણ ચૂંટણી પહેલા વડાપ્રધાન નરેન્દ્ર મોદી કરે તેવી પ્રબળ શક્યતા છે. નરેન્દ્ર મોદી લોકાર્પણ કરે એવી પ્રબળ શક્યતા સાબંગપુર મંદિરના શાસ્ત્રી હરિપ્રકાશદાસ સ્વામીએ આ અંગે વાત કરતાં જણાવ્યું કે, "હનુમાનજીની પ૪ ફૂટ ઊંચી મૂર્તિનું લોકાર્પણ વડતાલ ગાદીના આચાર્ય અને સંતો દ્વારા કરશે તેવી નક્કી કર્યું હતું. આ પછી અમે બધા સંતોએ વિચાર્યું કે, નરેન્દ્ર મોદી દાદાની વિશાળ મૂર્તિનું લોકાર્પણ કરે. આ માટે અમને

કન્ફર્મેશન પણ આવી ગયું છે. ત્યાંથી અમને ટૂંક જ સમયમાં તારીખ પણ જણાવશે. ૩૭૦ કારીગરો દિવસના ૧૮-૧૮ કલાક કામ કરે છે કિંગ ઓફ સાબંગપુર પ્રોજેક્ટની વિશેષતાની વાત કરીએ તો. અહીં અત્યારે ૩૭૦ કારીગરો દિવસના ૧૮-૧૮ કલાક કામ કરી રહ્યા છે. પ૪ ફૂટની દાદાની મૂર્તિ ૧૮ ફૂટ ઊંચા બેઝ પર દક્ષિણ મુખે સ્થાપિત કરાશે. બેઝની વાંલ પર દાદાનું જીવનચરિત્ર દર્શાવતી મ્યુરલ કંડારાશે. આ ઉપરાંત બેઝ પર સાબંગપુર ધામના ઈતિહાસના દર્શન થશે. બેઝ પર દાદાની પરિક્રમા ૭૫૪ ફૂટ લાંબી હશે. રાજકોટથી ૬૦ હજાર કિલો જેવિક ખાતર મંગાવ્યું દાદાની મૂર્તિની બરાબર સામે ચાર મોટા ગાર્ડન બનાવાશે જેમાં ૧૨ હજારથી વધુ લોકો એક

"નાનીમા, તુમે સલામ"

સુરત મિત્ર
ભાગ્યશ્રી પૂર્તિ
તા.૧૬-૧૦-૨૦૨૨
સમય વીતતો જાય છે. એમ મોસાળ ધીમે ધીમે સદ્દર થતું ગયું. આપણે પણ મોટા થયા. પરીક્ષાઓના કોઠાઓ ભેદી, પદવી મેળવી, દામપત્ત્ય જીવનમાં જોડાયા, વ્યવસાય તરફ વળ્યા. મોસાળ હવે પડયા પાથર્ચા રહેવાનું સ્થાનક ન રહ્યું. પણ ફલાઈંગ વિઝિટનું સ્થળ બની ગયું! જોકે ગમે તેવી ભાગાભાગ હોય, સમયની મારામારી હોય પણ વેકેશન આવતાં જ નાનીમાનું ઘર યાદ આવે જ. નાનીમા સાથેની ગોઠડી એ તો અમૂલ્ય છે. નાનીમા તેમના જીવનના અનુભવો આપણે

પીરસે છે. આપણે સારા- નરસાં પાસાંનું અનુભવનો ખ્યાલ આપે છે. નાનીમાની ગોઠડી પરથી ઘણું જ શીખવા મળ્યું છે. એમની ખાસ શીખ મને એ કહેતા કે સાસરા પક્ષ તેમજ પિયર પક્ષનું નામ ઉજ્જવલ કરવું એ હંમેશા એની ગોઠડી કરતાં . મારી માટે તો મારા નાનીમાની ગોઠડી એ ફક્ત પળે પળે સ્મરણ રૂપે જ રહી છે. નાનીમાની સંવેદના એવી દિવ્ય હતી કે તેમની હાજરી જ કાફી બની રહેતી. જીવનની રીત ધર આંગણે મારા નાનીમાએ શીખવી તે જીવનની ગાડીની સ્પીડ પકડવા કામ આવે છે. નાનીમાની ગોઠડી

હંમેશા માટે સંભારણું બની ગયું. આમ, મારી માટે તો તેમના સ્મરણો પરથી કદીશ કે "નાનીમા, તુમે સલામ.!"
આરતી પરિતોષ જોષી
ભુજ-કરછ

સાથે આરામથી બેસી શકશે. અહીં ગાર્ડન બનાવવા માટે રાજકોટથી ૬૦ હજાર કિલો જેવિક ખાતર મંગાવવામાં આવ્યું છે. ગાર્ડનમાં સોફ્ટ લોન ઉગાડવામાં આવશે. તો ગાર્ડનની ફરતે ચાર પ્રકારના ૮, ૩૩૫ પ્લાન્ટ લગાવવામાં આવશે. આ ઉપરાંત ગાર્ડનમાં પરમેનન્ટ ઈરિગેશન સિસ્ટમ લગાવવામાં આવશે. તો ૧૫૦૦થી વધુ લોકોની ક્ષમતાવાળું એક્સ્પ્રિએટર બનાવાશે. અહીં લોકો લાઈટ અને સાઉન્ડ શોનો રોમાંચ પણ માણી શકશે. આ પ્રોજેક્ટ આર્ટ અને આર્કિટેક્ટનો સુભગ સમન્વય છે. જેથી અહીં હિન્દુ સંસ્કૃતિ અને ગૌરવની અનુભૂતિ થશે. મૂર્તિ પર ભૂકંપના મોટા ઝટકાની જરાય અસર થશે નહીં દાદાની મૂર્તિની વિશેષતાની વાત કરીએ તો, મૂર્તિનું કુલ વજન ૩૦ હજાર કિલો છે અને તેની અંદર પ્યોર સ્ટીલનું સ્ટ્રક્ચર

બનાવાયું છે. મૂર્તિ બનાવવા માટે ૩ પ્રિન્ટર, ૩ ડ્ર રાઉટર અને મશીનનો ઉપયોગ કરાયો છે તથા પંચધાતુની થિકનેસ ૭ છે. દાદાની આ મૂર્તિ પર ભૂકંપના મોટા ઝટકાની જરાય અસર થશે નહીં અને દાદાની મૂર્તિ ૫ હજાર વર્ષ સુધી અડિખમ રહેશે. દાદાની વિશાળ મૂર્તિની ભવ્યતાદાદાની ભવ્ય મૂર્તિની વાત કરીએ તો, મુખારવિદ ૬.૫ ફૂટ લાંબુ અને ૭.૫ ફૂટ પહોળું છે. દાદાનો મુગટ ૭ ફૂટ ઊંચો અને ૭.૫ ફૂટ પહોળો તેમજ ગદા ૨૭ ફૂટ લાંબી અને ૮.૫ ફૂટ પહોળી છે. તો હાથ ૬.૫ ફૂટ લાંબા અને ૪ ફૂટ પહોળા જ્યારે પગ ૮.૫ ફૂટ લાંબા અને ૪ ફૂટ પહોળા છે. આ ઉપરાંત પગનાં કડાં ૧.૫ ફૂટ ઊંચા અને ૩.૫ ફૂટ પહોળા તો હાથનાં કડાં ૧.૫ ફૂટ ઊંચા અને ૨.૫ ફૂટ પહોળાં છે તથા આભૂષણ ૨૪ ફૂટ લાંબા અને ૧૦ ફૂટ પહોળા છે.

પગ સર્જનહારને....

સુરત મિત્ર
ભાગ્યશ્રી પૂર્તિ
તા.૧૬-૧૦-૨૦૨૨
કેશવ વસુદેવ દ્વારકાવાળા "ધબકાર", બ્લોક નં : મન મંદિરનું દ્વાર, મુકામ : હૃદયમહેલ, મોબાઈલ નં : પ્રાર્થના

પ્રિય કેશવ, આજે ફરી એકવાર લાગણીની શ્યાહિમાં કલમ ડુબાડીને પત્ર લખીને તમને પૂછવાનું મન થાય કે, હે ! વૈકુંઠના માલિક તમે વૈકુંઠમાં લક્ષ્મી સાથે ક્ષેત્રકુળ હશે, હે ! અંતર્યામી, પૃથ્વી પરના સમાચાર સાંભળ્યા તમે ? પૃથ્વી પર આજે દરેક વર્તમાનપત્રોમાં અને દરેક સમાચાર ચેનાલોમાં "એક દીકરીની હત્યા અને પ્રેમાળ પિતાનો હાથ." ના સમાચાર સાંભળવા મળે છે. આજ સુધી રાક્ષસો માત્ર દી.વી. સિરિયલો અને ફિલ્મોમાં જ જોયા હતા, કદાચ એ રાક્ષસોમાં પણ દયા અને લાગણીની ભાવના હશે. કેમકે, અત્યાર સુધીની બધી જ પોરાણિક કથાઓમાં ક્યાંય કોઈ રાક્ષસે પોતાની દીકરીની હત્યા કરી હોઈ એવું સાંભળવા મળ્યું નથી. આજના રાક્ષસો કરતાં એ રાક્ષસો સારા હતા.

હે ! જગતના નાથ તમને નથી લાગતું કે, અંધશ્રદ્ધાની આડમાં આવીને પોતાની પૂજાની ફૂલ જેવી કોમળ દીકરીની હત્યા કરનારા એ બાપ કરતા ત્રેતાયુગનો એ રાવણ સારો હતો. નવરાત્રી જેવા પવિત્ર તહેવારમાં જ્યારે શક્તિ આરાધના થતી હોય ત્યારે એક બાપ શક્તિ સ્વરૂપ ગણાતી સાક્ષાત્ લક્ષ્મી સમાન પોતાની પુત્રીને રહેણી નાખે અને એની કરપીણ હત્યા કરી નાખે ત્યારે

મનમાં ખરેખર એવો વિચાર આવે કે, દશેરાના દિવસે રાવણનું પૂતળું બાળવા કરતાં આવા વિચારોને બાળવાની વધારે જરૂર છે, અને સમાજમાં આવા વિચારો અને બદીઓ ફેલાવતા લોકોને બાળવાની જરૂર છે.

હે ! ત્રિલોકપતિ તમે તો જાણો જ છો કે, આજનો સમાજ ખૂબજ ભણેલો, ગણેલો અને જાગૃત સમાજ છે. સોશિયલ મીડિયામાં અને

સમાજમાં ઘણી જગ્યાએ દીકરીઓની રક્ષા માટે ખૂબજ જાગૃતતા ફેલાવવામાં આવે છે. "યત્ર નાર્યસ્તુ પુજયંતે, રમન્તે તત્ર દેવતા." જ્યાં નારીઓ પૂજાય છે ત્યાં સ્વયં દેવતાનો વાસ હોય છે. આવા વિચારો સમાજમાં ખૂબ જ ઝડપથી ફેલાય છે, અને તોય ઝીંખા જેવી નિર્દોષ છોકરીઓનું ગળું કપાય છે, અને ધૈર્ય પોતાના પિતાના હાથે હણાય છે. હે ! સર્જનહાર, કહેવાય છે કે તમે બધી જગ્યાએ નથી પહોંચી શકતા એટલે માતાપિતાની

છત્રછાયાની રચના કરી. જેના પર સંતાન આંખ બંધ કરીને વિશ્વાસ કરી શકે છે. કોઈ પુત્ર કદાચ કુપુત્ર હશે તો પોતાના માતાપિતાને તરછોડી પણ દેશે, પરંતુ દીકરી કોઈપણ સંજોગોમાં પોતાના માતાપિતાનો સાથ છોડતી નથી. આ સમાજમાં "બેટી બચાવો" ના અનેક અભિયાન ચલાવવામાં આવે છે, છતાંપણ દીકરી સુરક્ષિત નથી. હે ! માધવ આ પૃથ્વી પર ખરેખર તમારી જરૂર વર્તી રહી છે. તમે જ કહો, "રક્ષક જ ભક્ષક બને" તો દીકરી ક્યાં જાય ? પિતાનું હૃદય અને પિતાનો જીવ ગણાતી પુત્રી શું હવે પોતાના પિતા પર પણ વિશ્વાસ ના કરે ?

નરસિંહ મહેતાની પુત્રી કુંવરબાઈના પિતા બની મામેરું ભરનાર, ભરી સભામાં પોતાના સક્કનો વચ્ચે લુંટાતી દ્રૌપદીની લાજના લજજાચિર પૂરનાર, સોળ હજાર એક સો સ્ત્રીઓને ભિમાસુરના ગ્રાસ અને અત્યાચારમાંથી ઊગારનાર, હે ! અષ્ટ પટરાણીઓના પ્રાણનાથ, હે ! રાધાસ્વામી, મનમૂકીને આપની સમક્ષ આ હૃદયદ્રાવક પ્રશ્નો રજૂ કરતાં પણ કાળજું કંપી ઉઠે છે. સમાજ કલ્યાણના કાર્યોમાંથી આ હૃદયદ્રાવક સમસ્યાનું નિવારણ આવે એ જ મારા રાજધિરાજને પ્રાર્થના....

આભાર !!!!
આપની વિશ્વાસુ ભક્ત
"કિષ્કિ"
- તૃપ્તિ વી પંડ્યા "કિષ્કિ"
જય દ્વારકાધીશ....

સારા શ્રોતા હોવાના ફાયદા

મેનેજમેન્ટ મેજિક

ડૉ. રિદ્ધીશ એન. જોષી,

મો. ૯૮૨૫૫૦૪૫૯૯, ઈમેલ: riddhish2@gmail.com

સુરત મિત્ર

ભાગ્યશ્રી પૂર્તિ

તા.૧૬-૧૦-૨૦૨૨

ગયા અંકમાં આપણે જોયું હતું કે વ્યક્તિએ સારા શ્રોતા કેમ હોવું જોઈએ. એક ચેકલીસ્ટ જેથી તમે જાણી શકો કે તમે સારા શ્રોતા છો કે નહીં તે પણ જોયું હતું. તેના મુખ્ય ફાયદાઓમાંથી કેટલાકની આપણે ચર્ચા કરી હતી જેમકે ગેરસમજ ઘટાડવી, સહાનુભૂતિ બનાવવી અને જજમેન્ટલ ન બનવું. આજે અપને તેના બીજા કેટલાક ફાયદાઓ ની ચર્ચા કરીએ.

૪. વ્યવસાયિક સંબંધો સુધારે

જો તમે ગ્રાહક-ડેન્ટ્રિટ અથવા ઈન્ટરએક્ટિવ ભૂમિકા ભજવી રહ્યા છો જેમાં તમે લોકો સાથે વધુ સંપર્કમાં આવી રહ્યા છો તો તો તમારી વાતચીત કુશળતા એમાં પણ ખાસ કરીને તમારી સાંભળવાની આવડત તમારી સફળતામાં મોટો ભાગ ભજવે છે. ગેરસમજ અને સંઘર્ષ પ્રોજેક્ટને પાટા પરથી ઉતારી શકે છે અને કંપનીની પ્રતિષ્ઠા ખરાબ થઈ શકે છે. વધુ સારી રીતે સાંભળવાની પ્રતિબદ્ધતા દ્વારા, તમે સહકાર્યકરો અને ગ્રાહકો સાથે મજબૂત સંબંધો બનાવી શકો છો. લોકો તમારી સાથે કામ કરવા માટે આદર અને ઉત્સુકતા અનુભવશે.આમ, કાર્યસ્થળ પર દરેક સાથે સાંભળવાની સારી

કુશળતાની સતત પ્રેક્ટિસ કરવાથી તમારી સફળતામાં ફાયદો થશે. તમે તમારા સહકાર્યકરો સાથે મજબૂત બોન્ડ પણ બનાવી શકો છો. પરિણામે, દરેક વ્યક્તિ તમારો વધુ આદર કરશે અને તમારી કદર કરશે.

૫. ઉત્પાદકતા વધારે છે

તમે કામ પર હોવ કે ઘરે, તમારી સફળતા માટે સાંભળવું જરૂરી

છે. સારા શ્રોતાઓ માહિતી સંગ્રહિત કરે છે અને તેમના માટે શું જરૂરી છે તે સમજે છે. જૂથ પ્રોજેક્ટ્સ અને મીટિંગ્સમાં આ એક મૂલ્યવાન કૌશલ્ય છે. લોકો એવું વિચારી શકે છે કે તેઓએ યોગદાન આપવા માટે ઘણી વાતો કરવાની જરૂર છે, પરંતુ સાંભળવું એ દલીલપૂર્વક રીતે વધુ આવશ્યક છે. જે લોકો સારા શ્રોતા હોય છે તેઓ માહિતી જાળવી રાખે છે, તેમની પાસેથી શું જરૂરી છે તે સમજે છે અને યોગ્ય પ્રશ્નો પૂછે છે. જૂથ પ્રોજેક્ટ્સ અને મીટિંગ્સમાં આ એક મૂલ્યવાન કૌશલ્ય છે.

ઘણા લોકો વિચારે છે કે તેમને યોગદાન આપવા માટે ઘણી વાતો કરવાની જરૂર છે, પરંતુ સાંભળવું એ દલીલપૂર્વક વધુ મહત્વપૂર્ણ છે. જો દરેક વ્યક્તિ એકબીજાની વાત સાંભળે તો ગેરસમજ ઓછી થાય છે. આ દરેકનો સમય બચાવે છે.જો દરેક વ્યક્તિ એકબીજાને સાંભળે છે, તો ગેરસમજ માટે ઓછી જગ્યા રહે છે. આ દરેકની ઉત્પાદકતામાં વધારો કરે છે.

૬. ભરોસો વધારે છે

જ્યારે તમે કોઈને સાંભળવાનો પ્રયત્ન કરો છો, ત્યારે તેઓ તમને અને તમારી રુચિને વધારી સારી રીતે ઓળખે છે. તેઓ કહી શકે છે કે તેઓ જે કહે છે તેમાં તમે રસ દાખવી રહ્યા છો. આ તેમને તમારી સાથે વધુ વાતો શેર કરવામાં અને ખુલ્લા રહેવામાં વધુ આરામદાયક બનાવે છે. જો તમે માત્ર અડધું સાંભળતા હોવ, આંખનો સંપર્ક ન કરતા હોવ અથવા તમારા ફોન પર નજર નાખતા હોવ, તો બીજા વ્યક્તિ તેમનો ક્રિમતી સમય બગાડવા માંગશે નહીં. તેઓ તેમના વિચારો અને લાગણીઓને માન આપવા માટે તમારા પર ભરોસો કરશે નહીં. ભરોસો એ લાંબાગાળાના સંબંધ માટે આવશ્યક છે.

૭. નેતૃત્વ કૌશલ્ય વધારે છે

લીડર હંમેશા વાતચીતમાં સારી સાંભળવાની કુશળતા ધરાવે છે. સક્રિય શ્રવણ તમને તમારી ટીમના વિચારો સાથે જોડાવા, વિવિધ પરિપ્રેક્ષ્યો સાંભળવામાં અને ગેરસંચારને રોકવામાં મદદ કરે છે. વધુમાં, એક સારો ટીમ લીડર એ સુનિશ્ચિત કરે છે કે દરેક વ્યક્તિ આદર અનુભવે છે, જેનો અર્થ એ છે કે તેઓ બધાને સાંભળે છે. તેઓ હંમેશા બીજાને સાંભળે છે અને દરેકને શક્ય રીતે મદદ કરે છે. જે લીડર તેના અનુયાયીઓને સહાનુભૂતિથી સાંભળે છે તે તેમના પ્રશ્નોને સરળતાથી હલ કરી શકે છે અને તેમના દિલમાં વધુ ઊંડી અને વિશ્વાસ જગ્યા બનાવે છે જે છવટે તેમની અને કંપનીની સફળતામાં પરિણમે છે.

૮. તકરાર અટકાવે છે

ઘણી બધી તકરારના મૂળમાં નબળી સાંભળવાની કુશળતા છે. કેટલીકવાર ગેરસમજ ઊભી કરવા ઉપરાંત, સારી રીતે ન સાંભળવાથી મહત્વપૂર્ણ વાતચીતમાં રોકાયેલા લોકો હતાશ થાય છે. લોકો આદર અનુભવવા માંગે છે, જે સાંભળેલી લાગણી સાથે અટલ રીતે જોડાયેલું છે. તમારે સંમત થવાની જરૂર નથી, પરંતુ માત્ર અન્ય પરિપ્રેક્ષ્ય સાંભળવાનો પ્રયત્ન કરવાથી પરિસ્થિતિ શાંત રહે છે. જ્યારે દરેક વ્યક્તિ શાંત અને સલામત અનુભવે છે, ત્યારે તંગ પરિસ્થિતિઓમાં સંઘર્ષમાં વધારો કર્યા વિના કામ કરવું ખૂબ સરળ છે.

સાંભળવાની કુશળતાના ઘણા બધા ફાયદા તો છે જ સાથે એ પણ જાણવું જરૂરી છે કે સાંભળવું એ કોમ્યુનિકેશનના ખુબજ અગત્યનો ભાગ ભજવે છે. પુષ્ટ વચના લોકો તેમના સમયનો સરેરાશ ૭૦% સમય કોઈને કોઈ પ્રકારના કોમ્યુનિકેશનમાં વ્યસ્ત રહે છે. આમાંથી, સંશોધન દર્શાવે છે કે વ્યક્તિના કુલ કોમ્યુનિકેશનમાં ૩૦% બોલવામાં, ૧૬% વાંચન અને ૮% લેખનની સરખામણીમાં સરેરાશ ૪૫% સાંભળવામાં વાપરવામાં આવે છે એટલે કે, કોઈપણ ધોરણો દ્વારા, સાંભળવામાં ઘણો સમય પસાર કરવામાં આવે છે. તેથી, તમે અસરકારક રીતે સાંભળો છો તેની ખાતરી કરવા માટે થોડો વધારાનો સમય કાઢવો તે યોગ્ય છે.

મને લાગે છે કે આપણે બધા જાણીએ છીએ કે ઘણી પરિસ્થિતિઓમાં સાંભળવું જરૂરી છે. અભ્યાસથી લઈને સર્વિસ આપવા સુધી અને બીજા ઘણા. આપણે સાંભળવાનું મહત્વ જાણતા હોવા છતાં અને સાંભળવા માટે પ્રતિબદ્ધ છીએ તે છતાં તે એટલું સરળ નથી કે આપણે તેને સરળતાથી અપનાવી શકીએ. આ એક કૌશલ્ય છે જેને વિકસાવવામાં સમય લાગે છે. વધુ સારા શ્રોતા બનવાનો પ્રયાસ કરવો એ અઘરી બાબત છે પણ જીવનમાં વિકાસ માટે તે કરવું જરૂરી છે.

તેથી જ સિટીયમનો ઝેનોએ કહ્યું છે કે આપણી પાસે બે કાન અને એક મોઢું છે, તેથી આપણે કહીએ તેના કરતાં વધુ સાંભળવું જોઈએ. આવતા અઠવાડિયાંએ જોઈએ કે સાંભળવાનું કૌશલ્ય કેવી રીતે વધારી શકાય.

- ભાગ ૧૧૮

ઉત્કર્ષ મઝુમદાર : અદ્ભુતશી વધુ અદ્ભુત !

સુરત મિત્ર

ભાગ્યશ્રી પૂર્તિ

તા.૧૬-૧૦-૨૦૨૨

-રવીન્દ્ર પારેખ

‘મીઠા લાગ્યા તે મને આજના ઉજાગરા...’, ‘હૃદયના શુધ્ધ પ્રેમીને નિગમનાં જ્ઞાન ઓછાં છે...’, ‘સાંભળો મારો ગુલાબનો છોડ...’, ‘ઝટ જાઓ, ચંદનહાર લાવો...’, ‘એક સરખા દિવસ સુખના કોઈના જાતા નથી...’, જેવાં ગીતો આજની પેઢીને કદાચ જ ખબર હોય, પણ મને ખબર છે તેનો આનંદ છે. મેં ભાગવાડી થિયેટર જોયું નથી. પારસી નાટકો મેં જોયાં છે, પણ પારસી થિયેટર કે ‘દેશી નાટક સમાજ’ વિષે થોડું વાંચ્યું-જાણ્યું છે, એ સિવાય તેનાં સીધા અનુભવમાં હું મુકાયો નથી. સોહરાબ મોદીથી યઝદી અરુંજિયા સુધીના અનેક પારસી કલાકારોને થિયેટર કરતાં જોયા છે, પ્રવીણ જોશી, કાંતિ મડિયા, જગદીશ શાહને સુરતનાં ‘રંગ ઉપવન’માં તખ્તો ગજાવતા જાણ્યા-માણ્યા છે ને હવે તો એ પણ જૂનું થઈ જવા આવ્યું છે, મુંબઈનાં નાટકોમાંથી પણ પ્રયોગો લુપ્ત થતા આવે છે, ત્યારે કોઈ દોઢેક કલાકમાં બધું જ ઝીણા ઝીણા હીરાની જેમ સામે ઝળકાવી દે તો આનંદ વિભોર થઈ જવાય એમાં નવાઈ નથી. એવો આનંદ, મુંબઈની ગુજરાતી જૂની-નવી રંગભૂમિના અને ગુજરાતી-હિન્દી ફિલ્મના મંજાચેલા કલાકાર ઉત્કર્ષ મઝુમદારે જીવ રેડીને આપ્યો ત્યારે અદ્ભુત શબ્દ ઓછો અદ્ભુત લાગ્યો.

ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ, વિન્ટેજ વેટરન અને સુરત પરફોર્મિંગ આર્ટિસ્ટ એસોસિએશનનાં ઉપક્રમે નાટ્યકાર અનંગ મહેતાની સ્મૃતિમાં, કાપડિયા હેલ્થ ક્લબ, સુરતનાં ઓરિઝોરિયમમાં યોજાયેલ વ્યાખ્યાનમાં ઉત્કર્ષ મઝુમદાર ‘ગુજરાતી જૂની રંગભૂમિની સફર’ લઈ ગયા. એ ઉપરાંત સુરતના પોલીસ કમિશનર અજયકુમાર તોમર, ઉદય મજુમદાર, કપિલદેવ શુક્લ, પરિષદ મંત્રી રાજન ભટ્ટ, પરિષદની મધ્યસ્થ સમિતિના સભ્ય બકુલ દેવર અને રોહિત મારફતિયાની ઉપસ્થિતિમાં નાટ્ય કલાકાર ને દિગ્દર્શક સોનલ વેઘ-કુલકર્ણીનું સન્માન થયું તે વિશેષ ઉપલબ્ધિ !

ઉત્કર્ષ મઝુમદાર વિષે એ નોંધવું ઘટે કે મુંબઈ યુનિવર્સિટીમાંથી તેમણે અંગ્રેજી સાહિત્યમાં બી.એ.કર્ચું, પુના ઈન્સ્ટિટ્યૂટમાંથી ટીવી પ્રોડક્શનનો કોર્સ કર્યો, સંસ્કૃતમાં કોવિદ કર્યું ને માસ કોમ્યુનિકેશનનો ડિપ્લોમા પણ કર્યો. ઉત્કર્ષ ૪૫થી વધુ વર્ષથી અભિનય સાથે સંકળાયો છે કે અભિનય એમની સાથે સંકળાયો છે એ નક્કી કરવાનું મુશ્કેલ છે. ‘માસ્ટર ફ્લમણિ’, ‘પત્રમિત્રો’, ‘રમત શૂન્ય ચોકડીની’ જેવાં નાટકો, ‘શોર્ટસર્કિટ’, ‘બાઝાર’, ‘વેન્ટિલેટર’, ‘રઈસ’, ‘યે હૈ બકરાપુર’, ‘સત્યા’ જેવી ગુજરાતી-હિન્દી ફિલ્મો ઉપરાંત ટીવી સિરિયલો અને એડ ફિલ્મ્સ પણ એમણે કરી છે. દૂરદર્શનના પ્રોગ્રામ એક્ઝિક્યુટિવ તરીકે તેમણે નાટકો, વેરાયટી શો જેવા ઘણા કાર્યક્રમો કર્યા છે. ગુજરાતી કોલમ રાઈટિંગની પણ તેમને પચીસેકથી વધુ વર્ષની ફાવટ છે. એમણે બે નાટ્ય સંસ્થાઓ સ્થાપી છે, ‘અપણા’ અને ‘સર્વનામ’. એ સંસ્થામાંથી એમણે બે મ્યુઝિકલ પ્લે ‘જાગીને જોઉં તો...’(નરસિંહ મહેતા પર આધારિત), ‘મેઘાણી- સરવાણી’ દિગ્દર્શિત કર્યા છે ને એમાં મુખ્ય ભૂમિકાઓ પણ નિભાવી છે. શાળામાં હતા ત્યારથી નાટકમાં રસ. એ રસ કોલેજોની નાટ્ય સ્પર્ધામાં વિકસ્યો. રસ એવો પડ્યો કે નાટકોમાં વધારે તક રહે એટલે કોલેજમાં એક વર્ષ, એમણે બે વર્ષ પૂરું કરેલું. ‘સખારામ બાઈનર’માં એમણે બેકસ્ટેજથી શરૂઆત કરી ને એ પછી એમની શરૂઆત થઈ પ્રોફેશનલ કેરિયરની...

સ્ટેજ પર ‘ઝું આનંદધન, રસિક રમાવર...’થી ‘મંગલાચરણ’ થયું. ૧૦૦ વર્ષ થવા

છતાં જૂની રંગભૂમિનાં ગીતોમાં એટલું કીવત આજે પણ છે, તે ત્યાં ઉપસ્થિત યુવા નાટ્યકલાકારોએ પણ અનુભવ્યું ને એનો ઉત્સાહવર્ધક પડ્યો એમણે વારંવાર પાડ્યો. જૂની રંગભૂમિની જાણકારી ઉત્કર્ષે ઉદાહરણો અને અભિનય સાથે આપી. સાહિત્ય પરિષદ અને

આજકાલ

■ રવીન્દ્ર પારેખ

‘બાનો ભીખુ ટ્રસ્ટ’, નવસારી તરફથી ૨૦૧૭માં મેં ‘એકાંકીસત્ર’ યોજેલું ત્યારે ઉદ્ઘાટન બેઠકમાં ઉત્કર્ષનું વ્યાખ્યાન રાખેલું. એ ઉપરાંત ‘અસ્મિતા પર્વ’ મહુવામાં પણ, એમને જૂની રંગભૂમિ વિષે સાભિનય વક્તવ્ય આપતા જોયા છે. જૂની રંગભૂમિની કે પારસી થિયેટરની વાત આવે છે કે ઉત્કર્ષની આંખો અભિનય કરવા લાગે છે. ગીતો પર ‘વન્સ મોર’ની વાત કરતાં કે ‘નાટક જોવા આવો...’ગાતી વખતના લહેજ-લહેકામાંથી રંગો પ્રગટે છે ને પગ ઠેકવા લાગે છે, તે એવી રીતે કે વક્તવ્યને અંતે રંગભૂમિનો અખંડ સાથિયો મંચસ્થ થયા વિના ન રહે. બોલતાં જવું, અભિનય કરવો ને ડાન્સના સ્ટેપ્સ લેવા- આ બધું એક સાથે એ સમયમાં મારીફ વગર કરવું સહેલું નહીં જ હોય. ઉત્કર્ષે મારીફનો ઉપયોગ કરવો પડ્યો, પણ બાકીનો ‘ઉત્કર્ષ’ તો પૂરા ઉમંગે થયો. અહીં તો એમણે યાદ ન કર્યું, પણ ‘પિયુ પહેલી પેસેન્જરમાં આવજો...’ એમના અવાજમાં સાંભળવા જેવું છે. સ્ત્રી સહજ ભાવો એમને હાથવગા છે. ગાલ પર હથેળી દાબીને કે હથેળી આગળ ધકેલીને ‘નખરો કરતી’ ઉત્કર્ષને જોવાનો લ્હાવો છે, તેમાંય છેલ્લે લજાઈને સ્ટેજને બીજે છેડે દોડી જઈને એમણે જે એક્ઝિટ લીધી એ કેવળ ને કેવળ લાજવાબ હતી.

ગુજરાતી રંગભૂમિની શરૂઆત પારસીઓને આભારી છે. ભવાઈ મધ્યકાલીન યુગની દેન હતી. એમાં વેશ લખાતા ને ભજવાતા. પારસીઓએ પ્રોસેનિયમ થિયેટરની- ગણ દીવાલવાળા થિયેટરની શરૂઆત કરી, જેમાં ચોથી પારદર્શી દીવાલ પ્રેક્ષકોને આવરીને રચાઈ. પારસીઓએ જૂની રંગભૂમિની શરૂઆત ૧૮૫૩માં તો કરી જ, પણ હિંદુસ્તાનીમાં પણ નાટકો એમણે જ શરૂ કર્યા. અહીં સવાલ એ થાય કે પારસીઓ જ આ ક્ષેત્રે કેમ આગળ આવ્યા, તો એનો જવાબ એ કે ૧૭મી-૧૮મી સદીમાં બધાને મનોરંજન મળે એવું ખાસ કેં ન હતું. મુંબઈમાં યુરોપિયન્સ, બ્રિટિશર્સ સારી એવી સંખ્યામાં હતા. એમણે એમના દેશમાં મનોરંજન મેળવ્યું હોય ને એમાંનું કે જ અહીં જોવા ન મળે તો એટલું ઓછું આવતું. અહીંના દેશીઓને તો સગાસંબંધીઓ, સંપર્કોથી ચાલી જતું. એ લાભ વિદેશીઓને ન હતો. ત્યાં ખેલ-નાટકો જોયાં હોય, એ અહીં લાવવાનું મુશ્કેલ હતું. એ મુશ્કેલી નિવારવા વિદેશીઓએ ૧૭૫૦માં ધિરાણું કરીને કાચું થિયેટર બાંધ્યું ને પછી તો ૧૭૭૦ના દાયકામાં પાકું થિયેટર પણ બંધાયું. નાટકના ખેલો ઉપરાંત ત્યાં જાદુના, અંગ કસરતના ખેલો પણ થતા. એ બધું શરૂઆતમાં વિદેશીઓ માટે જ હતું, દેશીઓને એમાં પ્રવેશ ન હતો. પારસીઓ વિદેશીઓ જેવા દેખાતા ને એમની રહેણીકરણી પણ વિદેશીઓ જેવી જ હતી એટલે એમને પ્રવેશ મળ્યો. પ્રવેશ એટલે પણ મળ્યો, કારણ, અંગ્રેજી શિક્ષણ એમને લેવાનું થયું, શક્તિપિયરનાં ને વિદેશી લેખકોનાં નાટકોનો પરિચય થયો, પણ ઘણાં કારણોસર ૧૮૩૫માં થિયેટર બંધ પડ્યું. લોકોની ઈચ્છા હતી કે બીજું બધું તો ઠીક, પણ

થિયેટર બને. એને માટે જગન્નાથ શંકરશેઠે ગ્રાન્ટરોડ પર જમીન આપી ને ‘રોયલ થિયેટર’ અસ્તિત્વમાં આવ્યું. ૬ ફેબ્રુઆરી, ૧૮૪૬માં એ ખુલ્લું મુકાયું, પણ એ ‘ગ્રાન્ટ રોડ, થિયેટર તરીકે જ વધારે મશહૂર થયું. એ પછી તો મરાઠી નાટકોના પ્રણેતા વિશ્વનાથ ભાવેએ આખ્યાનોની એ થિયેટરમાં પ્રસ્તુતિ કરી ને એમ ૧૮૫૩માં દેશી ભાષાનો પણ પ્રવેશ થયો. આ જોઈને પારસી યુવકોને પણ ગુજરાતીમાં નાટક કરવાનું સૂચ્યું. ફરામજી ગુસ્તાદજી દલાલ અને બીજા મિત્રોએ ‘રુસ્તમ-સોહરાબ’ પહેલું ગુજરાતી નાટક ૨૮ ઓક્ટોબર, ૧૮૫૩માં રજૂ કર્યું. ગંભીર નાટકોની સમાંતરે ‘ધનજી ગરક’ જેવાં પ્રહસને પણ હેતુપૂર્ણ મનોરંજનની તકો ઊભી કરી.

નાટકો સારાં માણસો માટે નથી, એવી ગેરસમજ લાંબા સમય સુધી રહી, એટલે સ્ત્રીઓ નાટકો જોવાં જ ન જઈ શકતી હોય, ત્યાં એમાં અભિનય કરવા તો આવે જ કેમ કરીને? એ જ કારણ હતું કે સ્ત્રીઓની ભૂમિકાઓ પણ પુરુષોએ ભજવવી પડતી. સમય જતાં સ્ત્રીઓ નાટકો જોઈ શકે એ માટે ખાસ ‘જનાના’ શોનાં આયોજન થયાં ને સ્ત્રીઓને નાટકો જોવાની તકો ઊભી થઈ. ઉત્કર્ષ મઝુમદારે મુંબઈનાં નાટકોની આવી વાતો કરીને જ સંતોષ ન લીધો, પણ ૧૮૬૧માં, સુરતની એન્ટ્રસ લાઈબ્રેરીમાં શેક્સપિયરનું નાટક ‘ટેઈમિંગ ઓફ ધ થ્રૂ’ નું રૂપાંતર ‘નઠારી ફિરંગણ ઠેકાણે આવી’ ભજવાયું તેનો પણ ઉલ્લેખ કર્યો.

મારી વાત કરું તો જૂની રંગભૂમિની વાતો પર રાખ વળવા આવી હતી, ત્યાં ચંદ્રકાંત શાહ લિખિત, મનોજ શાહ દિગ્દર્શિત, ઉત્કર્ષ મઝુમદાર અને ચિરાગ વોરા (જેણે સ્ત્રી પાત્ર ભજવેલું) અભિનિત ‘માસ્ટર ફ્લમણિ’ ‘ગાંધીસ્મૃતિ ભવન’માં જોવાનું થયું. એ નાટક નિમિત્તે મનોજ શાહને પહેલીવાર મળવાનું થયું ને એ નાટકનો લાંબો રિવ્યૂ કર્યો. જૂની રંગભૂમિનાં બધાં જ તત્વો આમેજ કરાયેલું, આધુનિક વિષયનું એ આજે પણ ઉત્તમ નાટક છે. એનો ઉલ્લેખ ઉત્કર્ષે તો ન કર્યો, પણ મને એ સતત યાદ આવતું રહ્યું. એમણે ‘ગુજરાતી નાટકોની સારીગમ’માંથી પંડિત વાડીલાલ નાયક (સંગીતકાર જયકિશનના ગુરુ)નું ૧૮૯૮નું કમ્પોઝ કરેલું એક ગીત ગાયું, ‘આ રસિયો, રસીલી તને પ્રેમે રમાડશે...’ એણે ઘણાંને રસિક કર્યા. આમ તો આજે સ્ટેજ પર ઘોડા લાવવાનું મુશ્કેલ છે, પણ એ સમયમાં સાચુકલા ઘોડા અને ગાડી મંચ પર લવાતા હતા. ભાંગવાડીના નાટકોમાં દ્રામ અને જીપનો અક્સ્માત પણ બતાવાયો હતો. ટાંચા સાધનોમાં આવ્યાં સાહસો આજે પણ આશ્ચર્ય જન્માવવા પૂરતાં છે. ગુજરાતી નાટકની પ્રથમ વ્યવસાયિક મંડળી ઊભી કરવાનું માન પણ પારસીઓને જ આપવું પડે એમ છે. આવી તો ઘણી વાતો ઉત્કર્ષે પૂરી તત્ત્વચર્ચાથી કરી.

ઉત્કર્ષ મઝુમદાર જૂની ગુજરાતી રંગભૂમિને, પારસી નાટકના ઇતિહાસને શ્વાસોની સહજતાથી જાણે-સમજે છે, ગુજરાતી, હિન્દી, અંગ્રેજીમાં અભિનયનો, દિગ્દર્શનનો ઊંડો ને વ્યાપક અનુભવ છે, હિન્દી- ગુજરાતી ફિલ્મોમાં અભિનયનો, ટીવી પ્રોડક્શનનો, એડ ફિલ્મ્સનો, ગાયનનો પૂરો અભ્યાસ છે એટલે એ ઝડપથી કોઈ પણ ભૂમિકાને આત્મસાત કરી શકે છે. એમને ખબર છે કે પોતે અભિનય કરે છે, પણ અનુભવે એને મદદ આવે છે કે પ્રેક્ષકોને, એ ઉત્કર્ષમાંથી, સુમનલાલ કે નરસેયો બહાર કાઢી, રમતમાં રમતો કરી શકે છે. એ જ કારણ છે કે ઉત્કર્ષને બેકસ્ટેજમાં રાખીને, મ’ગુમ’દાર, કાપડિયા હેલ્થક્લબના સ્ટેજ પર ઐતિહાસિક પરિપ્રેક્ષ્યમાં, અનેક સ્ત્રી, પુરુષ પાત્રોને ગાતાં, રમતાં કરી શક્યાં ને ટોટલ ઓડિયન્સે એવાં ટોટલ થિયેટરને સજીવ થતું જોયું, જે હવે હુલ્લભ છે, સિવાય કે કોઈ સાચુકલો નાટ્યજીવ સંજીવની લઈને આવે...

અમને એ જૂનાં-નાજી વાતાવરણમાં મધમધાવવા બદલ, સૂરત તમારું ઋણી છે, ઉત્કર્ષભાઈ !

રૂંવાટી

સુરત મિત્ર

ભાગ્યશ્રી પૂર્તિ

તા.૧૬-૧૦-૨૦૨૨

"રૂંવાટી" શબ્દ સાંભળીને જ લોકોનાં મગજમાં હાથની રૂંવાટીનો ફોટો ઉપસી આવે! આ એ જ રૂંવાટી છે જેને અમુક છોકરીઓ/ મહિલાઓ પસંદ નથી કરતી એટલે જ સમયાંતરે નિયમિત રીતે તેને ચામડી પરથી દુર કરતાં રહે છે.

તેની માટે પાર્લર જશે, હાથની ચામડીનું નિકંદન કાઢી નાખશે રૂંવાટીના ચક્કરમાં! એ હાથનાં વાળને દૂર કરવા વેક્સ લગાડે, વેક્સ સ્ટ્રીપ લગાડે, કદાચ રેઝર પણ ફેરવી નાખશે!

મને સવાલ એ થાય છે કે જે સ્ત્રીઓ હાથમાં રૂંવાટી નથી રહેવા દેતી તેને સામાન્ય રૂંવાટીથી શું પરેશાની હશે? નથી એ ખાવા પીવાનું માગતી કે નથી તે કોઈ પ્રકારની અન્ય સજાવટ માંગતી! અરે કામ કરવાનાં સમયે વચ્ચે આવે છે?! નથી સૂતી સમયે કાંટાની જેમ ખૂંચતી! નથી ચાદર/ બ્લૅકટ સાથે વેલકોની જેમ ચોંટી જતી! મેં તો ક્યારેય નથી વાંચ્યું કે સાંભળ્યું, "આની રૂંવાટી જ એનાં લગ્ન ન થવાનું કારણ છે"! ક્યારેય નહતી નથી એ સામાન્ય રૂંવાટી!

લોકો માથાનાં વાળને સુંદરતાનું નામ આપે છે ત્યાં જ બીજા બાજુ રૂંવાટીને જાણે સુંદરતા પર કલંક માને છે! શું સુંદર દેખાવું એનો મતલબ જ એ છે કે હાથમાં રૂંવાટી ન દેખાવી જોઈએ? સુંદરતા રૂંવાટી સાથે જોડાયેલી છે કે વિચારો સાથે? અમુક લોકો રૂંવાટી કાપ્યમી દૂર કરવા માટે લેસર કિરણો પસાર થતી ઠેરાપીનો ઉપયોગ કરશે! ઉપર બતાવેલ રીતો અપનાવીને પણ થોડાક દિવસમાં નવી રૂંવાટી ઉગે એટલે વધુ એક પાર્લરનો ફેરો!

ઉપરાંત આ જ બધી મહિલાઓ જેનાં હાથમાં વધારે રૂંવાટી જોવે ત્યારે તરત જ બોલશે, "બાપ રે! આના હાથમાં રૂંવાટી તો જો! કેટલી બધી ઊગી નીકળેલ છે તોયે તેને કાઢવાની કુરસદ નથી!" ; "ઓહ માય ગોડ! આટલી બધી રૂંવાટી! કોઈકના જ હાથમાં જોવા મળે છે!" રૂંવાટી શબ્દ પર ગોસીપ કરી કાઢશે, " પેલી બાજુની સોસાયટીમાં રહેતી દિવ્યાના હાથમાં કેટલી મોટી રૂંવાટી હતી! કાલે જ આવી હતી,

પ્રેતગંજ

સુરત મિત્ર

ભાગ્યશ્રી પૂર્તિ

તા.૧૬-૧૦-૨૦૨૨

ઘોર અંધારી રાતે થપ થપ થપ અવાજ સંભળાયો. આપખની વાટે એક વ્યક્તિ પણ સામે ન મળ્યો. હું અને મારો મિત્ર રાહુલ કોલેજના કામને લીધે પ્રેતગંજ આવેલા. આ ગામ છેલ્લાં દસ વર્ષથી બંધ પડેલું. પ્રેતગંજના પ્રવેશ રસ્તા પર અમે બંને ઊભા હતા. " રાહુલ, અહીંથી ચાલીએ. અંદર જવું મને વ્યાજબી નથી લાગતું. " કહેતાં કે મેંરો થેલામાંથી કાઢ્યો 'ને' પ્રેતગંજ ' ના નામનો ફોટો લીધો.

વિધવા બહેનોના સંતાન અને આર્થિક નબળા પરિવારની સર્વ સમાજની દીકરીઓને વિનામૂલ્યે કેળવણી આપતા મણિવલ્લભ કેળવણી ધામનો પ્રથમ વાર્ષિકોત્સવ ઉજવાયો

સુરત મિત્ર

ભાગ્યશ્રી પૂર્ણિ

તા.૧૬-૧૦-૨૦૨૨

વિધવા બહેનોના સંતાન તથા આર્થિક રીતે નબળા પરિવારની સર્વ સમાજની દીકરીઓને વિનામૂલ્યે કેળવણી આપતી એક માત્ર ગુજરાતની સંસ્થા શ્રી મણિવલ્લભ કેળવણી ધામનો "પ્રથમ વાર્ષિકોત્સવ-૨૦૨૨" ઉજવાયો હતો. જેમાં સંસ્થામાં કેળવણી મેળવનાર વિદ્યાર્થીનીઓનું સન્માન કરવામાં આવ્યું હતું. શહેરના જાણીતા હીરા ઉદ્યોગપતિ મુંઝાણી બ્રધર્સના માતૃશ્રી દેવલબેન રામજીભાઈ મુંજાણી ફાઉન્ડેશન ટ્રસ્ટથી પ્રેરિત આ સંસ્થા ચાલી રહી છે. ભારતના શિલ્પી, લોખંડી પુરુષ સરદાર વલ્લભભાઈ પટેલ તથા તેમના પુત્રી મણિબહેનના નામને જોડીને

બનેલી મણિવલ્લભ સંસ્થાની શરૂઆત છ વિદ્યાર્થીનીઓથી થઈ હતી. આજે ૧૦૦ જેટલી વિદ્યાર્થીનીઓ અહીં નિઃશુલ્ક કેળવણી મેળવી રહી છે. વેડ

રોડ સ્વામિનારાયણ ગુરુકુળની સામે સ્થિત મુંજાણી ફાર્મમાં આ સંસ્થા કાર્યરત છે જ્યાં વિધવા બહેનોના સંતાન અને સર્વ સમાજના આર્થિક

રીતે નબળી વિદ્યાર્થીનીઓને રાત્રિના સમયે વિવિધ વિષયોના અભ્યાસ દીપ પ્રગટવા મહેમાનો દ્વારા કરાવવામાં આવે છે. સંસ્થાના એક વર્ષ પુરા થવા પ્રસંગે

અને શિલ્પી ડો. સંજય ડુંગરાણીએ સ્વાગત પ્રવચન કર્યું હતું. એમણે કેળવણીધામમાં ચાલતી શિક્ષણ અને સંસ્કારની પ્રવૃત્તિઓનો કાર્ડિયો ગ્રામ રુપી ચિતાર રજૂ કર્યો હતો.

માટેનો અનુરોધ કર્યો હતો. અતિથિ વિશેષ ધબકારના તંત્રી નરેશ વરિયાએ આજના સમયમાં જયારે શિક્ષણનું વ્યવસાયીકરણ થઈ ગયું છે ત્યારે મણિવલ્લભ કેળવણીધામ

ઉજવવાના પ્રકલ્પની સરાહના કરી હતી. ભૂતપૂર્વ મેયર અને શિક્ષણવિદ જગદીશભાઈ પટેલે મણી વલ્લભ કેળવણી ધામના પ્રથમ વાર્ષિકોત્સવની સરાહના કરી હતી. તેમણે જણાવ્યું હતું કે વાલીના વિશ્વાસની ચરમસીમા એ છે કે ૬ માંથી ૧૦૦ વિદ્યાર્થીનીઓ જોડાઈ તે છે. બાળાના ઘડતરના કાર્યના વખાણ કર્યાં હતો. વ્યસનમુક્તિ અભિયાનને પણ બિરદાવ્યું હતું. વિશેષ મહેમાન જગદીશભાઈ ખુંટે પ્રાસંગિક વાતો કરી હતી. આ સમારોહની સૌથી વિશેષતા એ રહી હતી કે માત્ર પ્રથમ દ્વિતીય કે તૃતીય ક્રમ મેળવનાર વિદ્યાર્થીનીઓ જ નહીં પણ જેમણે સારી કેળવણી પામી છે તેમનું પણ સન્માન કરાયું હતું. સમગ્ર કાર્યક્રમનું સંચાલન દિનેશભાઈ ગઢિયાએ એ સુપેરે નિભાવ્યું હતું.

અસ્તુ,

-દિલીપ વી. ઘાસવાલા

શબ્દ સ્પંદન

દિલીપ વી. ઘાસવાલા

વિદ્યાર્થીનીઓ, વાલી, અને શિક્ષકોએ સંભારણા વાગોળ્યા હતા.

સમારંભના પ્રમુખ પદે ડો કિશોર સિંહ ચાવડા વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટીના ઉપકુલપતિ ઉપસ્થિત રહ્યા હતા. તેમાં તેમણે કન્યા કેળવણી ના આ પ્રકલ્પના સારથી ડો સંજય ડુંગરાની ની પ્રવૃત્તિઓની સરાહના કરી હતી. તેમણે કન્યા કેળવણીના આ સાહસ ને બિરદાવ્યું હતું. અને તેમણે વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટીની મુલાકાત કરવા

જેવી સંસ્થાની આવશ્યકતા પર ભાર મૂક્યો હતો. એમણે માત્ર મોટા ભવનો હોવાથી શિક્ષણ કે કેળવણી સારી હોય તેવી માન્યતા ખોટી છે, તેમ જણાવતા મણીવલ્લભ સંસ્થાની સરખામણી ગાંધીજીની નઈ તાલીમની સંસ્થાઓ સાથે કરી હતી. અતિથિ વિશેષ અમરોલીના માધવબાગ વિધાભવનના આચાર્યા કારમીરાબેન રૂપાણીએ મણી વલ્લભ સંસ્થાની પ્રવૃત્તિઓને બિરદાવી હતી. તેમણે સંજયભાઈના “શિક્ષણ વર્ષ આરોગ્ય વર્ષ” તરીકે

તલ જીરુ આદુ મરચાની પેસ્ટ દહી નાખી નરમ કણક બાંધો. હવે થોડીવાર રહેવા દો. હવે સંચાને તેલથી શ્રીસ કરો. તેમાં કણકમાંથી લોટ ઉમેરી ચકરી પાડી ગોળ કરો. હવે એક નોનસ્ટિક કઠાઈમાં તેલ ગરમ કરો. તેમાં ધીમાં તાપે ચકરીને ગુલાબી તળો. તો દિવાળી માટે તૈયાર છે ચકરી.

ચકરી

સુરત મિત્ર

ભાગ્યશ્રી પૂર્ણિ

તા.૧૬-૧૦-૨૦૨૨

સામગ્રી:
૧ મોટો કપ ચોખાનો લોટ
૨ ચમચી ઘંઉનો લોટ

૧ ચમચી તલ
૧ ચમચી જીરુ
૫ વાટકી મલાઈ
મીઠું, સ્વાદ અનુસાર
મસાલા
તેલ તળવા માટે
૧ ચમચી આદુ મરચાંની પેસ્ટ
રીત :
સૌ પ્રથમ એક તાસમાં ચોખાનો લોટ, ઘંઉનો લોટ, મીઠું મલાઈ,

મીની ચાઈનીઝ ઉત્પમ

સુરત મિત્ર

ભાગ્યશ્રી પૂર્ણિ

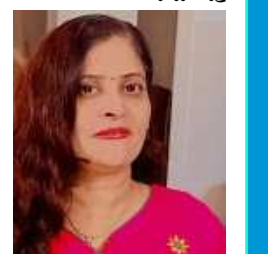
તા.૧૬-૧૦-૨૦૨૨

સામગ્રી:
૧ કપ રવો
અડધી વાટકી દહીં
૧ પેકેટ હકા નુડલ્સ
૧ કેપ્સીકમ

૧ ડુંગળી
૧ ટમેટું
૩ ચમચી કોબી
૧ ચમચી સોયા સોસ
૧ ચમચી ચીલી સોસ
૧ ચમચી ટોમેટો સોસ
મીઠું, સ્વાદ પ્રમાણે
મસાલા, તેલ

રીત :
સૌ પ્રથમ એક બાઉલમાં રવો લો તેમાં દહીં અને મીઠું નાખી હલાવો અને થોડીવાર પલળવા દો. હવે એક તપેલીમાં પાણી લો, તેમાં તેલ મીઠું નાખી ઉકાળો પછી તેમાં નુડલ્સ નાખી બાફી લો. હવે એક કઠાઈમાં તેલ મૂકી તેમાં જીરું આદુ મરચાં પેસ્ટ નાખી કેપ્સીકમ, ડુંગળી, ટમેટા કોબી નાખી સાંતળો. હવે તેમાં બાફેલા નુડલ્સ નાખી મીઠું અને મસાલા કરી હલાવો. તેમાં સોયા સોસ, ચીલી સોસ, ટોમેટો સોસ નાખી હલાવો. હવે એક નોનસ્ટિક તવી પર બનાવેલા રવાના બેટરમાથી નાનાં નાનાં ઉત્પમ કરો તેનાં પર બનાવેલું નુડલ્સનું ફિલિંગ પાથરો. હવે તેલ મૂકી ચડવા દો. આ મીની ચાઈનીઝ ઉત્પમ ને કોપરાની ચટણી સાથે સર્વ કરો. તો ફયુજન રેસીપી આજે જ બનાવો.

-વર્ષા ભટ્ટ

પ્રેમ - એક ઋણાનુબંધ....

સુરત મિત્ર

ભાગ્યશ્રી પૂર્ણિ

તા.૧૬-૧૦-૨૦૨૨

કોઈ એક અંતરિયાળ ગામમાં જમીનદારની હજારો એકરોમાં ખેતીનો કારોબાર. ખેતરની નજીક જ ખેતમજૂરોના વીસ જેટલા ખોરડા. જમીન વિહોણા ખેતમજૂરો અહીં કામ કરતા. એમાં રાવજી પણ ખેત મજૂર તરીકે કામ કરવા જતો. રાવજીની એક રૂપાળી દીકરી નામે રૂખી.. રૂપ રૂપના અંબાર જેવી રૂખી.. ભરબપોરે પણ કાળજીને ટાઢક આપે એવું એનું ગર્વીલું રૂપ. અઢાર વર્ષની ઉંમરે જ એનામાં ઈશ્વરે નજાકતની કુમાશ આપી હતી.. પણ એને મા નહોતી. બાપુની એ એકમાત્ર ઝાલની વારસદાર હતી. ઘરના બધા જ કામ પૂરી જવાબદારીથી કરતી હતી. ઘાઘરીને પોલકું પેંરી ઘરમાં દોડાદોડ કરતી હતી. બધા જ કામમાં પાવરધી.

એમની બાજુના ખોરડામાં દયા કાકી ને એમનો દીકરો રઘુ રહે. રૂખીને રઘુ બાળપણના ભેરુ. જુવાન થતાં જ બંનેની આંખમાં શમણાં ઉગ્યા ને પ્રણયના બીજ રોપાયા. પણ આ બીજ અંકુર પામે એ પહેલા જ નષ્ટ પામ્યા. ગવ લ વિવાહ સમાજની એક વગદાર વ્યક્તિના ઘરે થઈ ગયો. કરસન એનું નામ. એટલે શરીરથી અલગ પણ મનથી વરેલા પાકા દોસ્ત બની ગયા.

વગર જરા પણ નહી ચાલે. રાવજીએ બુમ પાડી ; “ અરે.. રૂખી દીકરા બપોરે ભાતું લઈને ખેતરે આવી પુગજે “ “એ હા બાપુ “ કહી પછી રઘુને પણ કહ્યું, ;” રઘુ, તું પણ જા તારું ભાતું પણ બાપુની ભેળું લઈ આવીશ.” ત્યારે દયા કાકીએ કહ્યું, “ છોડી, તું સાસરે જઈશ તો અમારું શું થશે? એવું કહી રૂખીને પાસે બોલાવી માથે હાથ ફેરવ્યો. રૂખીએ કહ્યું, “ કાકી, સાસરે દીકરી એ જવું જ પડે? ન જાય તો ન ચાલે? માબાપના ઘરે દીકરી જન્મારો ના કાઢી શકે? ” દયા કાકી બોલ્યા, “ બેટા ,દીકરી તો સાસરે જ શોભે ને માબાપુ ક્યાં લગણ ??? હવે તો તને પણ સાસરે વળાવવા ના છ મહિના જ બાકી છે . બેટા, તારી બહુ યાદ આવશે. ” કહી બંને ભેટીને ખુબ રડ્યા.

બપોરે રૂખી એના બાપુનું અને રઘુનું ભાતું લઈ ખેતરે ગઈ. બાપુ જમીને ખાટલે આડા પડ્યા. રૂખી ને રઘુ થોડે દુર જઈ બેઠા . રૂખીએ કહ્યું, “ રઘુ, કાકી કહેતા હતા કે મને સાસરે વળાવવાની છે. હવે છ મહિના બાકી છે . દિવાળી પછી સાસરીવાળા લેવા આવશે. “ રઘુની આંખમાં પાણી આવી ગયા. ગળે ડૂમો બાઝી ગયો. તે બોલ્યો, “ રૂખી, સુખી થજે, સાસરીમાં કંઈપણ દુઃખ હોય તો તારા આ નાનપણના ભેરુને યાદ કરજે...તારું દુઃખ દુર કરવા હું મા

રો જીવ પણ આપીશ.. આ મારું વચન છે.. “ ને દુઃખી હદયે બને જીવ છૂટા પડ્યા. જોતજોતામાં દિવાળી આવી ગઈ. ને બીજે મહીને તો કરસન અને એની મા રૂખીને લેવા આવી પહોંચ્યા .

મા વગરની રૂખી આખા ગામની લાડલી હતી.. બધાએ ભેગા મળી રૂખીને સાસરે વળાવી . આખા ગામના ભેગા થયા ત્યારે રઘુ ખેતરના કુવે બેસી ચોધાર આંસુએ રડતો હતો. “ રૂખી તું જાય છે એ મારાથી નહિ જોવાય. મારો તો દેહ જ અહીંયા રહેશે.. પણ મારો આત્મા તો તારી હારે જ આવે છે. રૂખી સુખી થજે..” કહી ઢળી પડ્યો.. એની મા એ સાંજે ખેતરે આવી રઘુને ઉઠાડ્યો ને ઘરે લઈ ગઈ. હવે રઘુ દિવસે કામ કરતો ને અડધી રાત સુધી બીડીઓ ફૂંકતો.. અને રૂખીને યાદ કરતો..વધારે પડતી બીડી ફૂંકવાથી તેના શરીર

પર અસર થવા લાગી.

આ બાજુ રૂખી સાસરે ગઈ..કામગરી ને ડાહી રૂખીએ સાસરીમાં બધાનું મન જીતી લીધું હતું..તેનો વર કરસન પણ રૂખીથી ખુશ હતો..રૂખીને ખુબ પ્રેમ કરતો પણ એને દારૂની ભારે લત હતી..રોજ દારૂ પીતો.. હદ બહાર નું પીતો . રૂખીથી આ સહન ન થતું..એકવાર વાતચીતમાં રૂખીએ રઘુ વિશે .. કરસન ને વાત કરી..રઘુ નાનપણનો ભેરુ..સાથે રમતા ને મોટા થયા ને ખેતરે પણ સાથે જતા..બધી વાત કરતા કરસનના મનમાં વહેમનો કીડો સળવળી ઉઠ્યો...

એક રાત્રે ખુબ દારૂ પી ને આવ્યો ને રૂખીને મેડી પર બોલાવી..એની આંખમાં વાસના જોઈ રૂખી છળી ઉઠી. એણે ધ્રારા ઈકાર કર્યો. ને કહ્યું,;” કરસન , આજે નહી..તમે ખુબ જ દારૂ પીધો છે..હું આજે નીચે મા સાથે જ સુઈ જઈશ..”

આ સાંભળી કરસનનો ગુસ્સો ફાટી પડ્યો ને રૂખીને વાળથી પકડી ને નીચે પાડી પેટમાં એક જોરથી લાત મારી.. “નીચ..હલકટ..તારા પિયરના યાર રઘુ સાથે શું સંબંધ હતો..બોલ??? સાલી બેશરમ તારા પિતે હારે સુવામાં નખરા કરે છે..સાલી રાંડ” એમ કહી એને ગંદી ગાળો બોલી રૂખીને પટે પટે ફટકારી..રૂખીએ માર સહન કર્યો પણ એને તાબે નહિ જ થઈ..દારૂના નશામાં કરસને કહ્યું, “ કાલે ને કાલે તું તારા પિયર જતી રહેજે..મને તારા પર વિશ્વાસ નથી. જા તારા યાર રઘુ સાથે જ ગામમાં રંગેરેલીયા મનાવજે..” અને દારૂ ના નશામાં જ સુઈ ગયો..

બીજે દિવસે સવારે રૂખી વહેલી ઉઠી , બાપના ઘરના કપડા દાગીના લઈ..સાસુને પગે લાગી. કરસન બહાર ઓસરીમાં બેઠો હતો ત્યાં જઈ બોલી ; “ કરસન , કાલે તેં મારા પર, મારા ચારિત્ર્ય પર ડાઘ લગાડ્યો છે. રઘુ હારે મારે પવિત્ર સંબંધ છે. અને રહેશે..આજથી હું મારા બાપુને ત્યાં જ રહીશ..તારે ફારગતી જોઈએ તો કાગળિયાં મોકલજે..સહી કરી દઈશ..મારી અસ્મિતાને કલંક લગાડનાર ને કદી માફ નહી કરું..હું તારી હારે હવે નહી રહી શકું..”કહી પિયરની વાટ પકડી .

રૂખી પિયર આવી ત્યારે સાંજ થઈ હતી..ખેતરથી આવી તેના બાપુ ચૂલો સળગાવતા હતા...ને રૂખીએ ડેલી ખખડાવી....તેના બાપુએ જોયું તો ઉંબરે દીકરી ઉભી હતી.. એને જોઈને દોડ્યા..ને દીકરીને ગળે લગાવી..ત્યાં તો રૂખી અને તેના બાપુ એકબીજાને ભેટીને રડવા લાગ્યા..તેણે રડતા રડતા બાપુને કહ્યું, “ બાપુ, હું હવે સાસરે નહી જાઉં...” કહીને બાપુને બધી વાત કહી. બાજુમાંથી રઘુ ને દયા કાકી પણ આવી ગયા..એમણે પણ બધી વીતક સાંભળી . દયા કાકીએ રૂખીને પાંખમાં લીધી...માથે હાથ ફેરવી પાણી પીવડાવ્યું..અને રઘુ તો રૂખીની હાલત જોઈ શૂન્યમનસ્ક થઈ ગયો..કંઈ બોલી જ ના શક્યો..

દયા કાકીએ એને ઢંઢોળી ને કહ્યું, “ રઘુ, ઘરે જા અને રસોઈનો સામાન લઈ આવ..આજે બધાની રસોઈ હું અહીં જ બનાવીશ..” રઘુ જેમતેમ પગ માંડતો ઘર તરફ ભાગ્યો..

દિવસો વીતવા લાગ્યા..રૂખી ધીમે ધીમે કામમાં મન પસોવવા લાગી , ખેતરે જતી, રૂખીના બાપુ જુવાન દીકરીનું દુઃખ જોઈ રડતાં હતાં. શું થશે મારી દીકરી રૂખીનું ??

એકવાર ખેતરે રૂખીને રઘુ બેઠાં હતાં . રઘુ બોલ્યો, “ રૂખી, તું પાછી આવીને એક વરસ થઈ ગયું..કાલ તારી સાસરીના વાવડ મને મળ્યા..કરસન ખુબ બીમાર છે . હોસ્પિટલમાં દાખલ છે. હજુ તારી ફારગતી પણ નથી થઈ..બોલ તારો શું વિચાર છે ? “ રૂખીએ કહ્યું,

આયોજિત કાર્યક્રમની શરૂઆત પ્રાર્થનાથી થઈ હતી. ત્યારબાદ દીપ પ્રગટવા મહેમાનો દ્વારા થયું હતું. આ કન્યા કેળવણી ધામ શિક્ષણ પ્રકલ્પ ના સારથી

“ ગમે તેમ પણ મારો એ ધણી છે. હું એની સેવા કરવા જઈશ..સારો થઈ જશે એટલે પાછી આવી જઈશ.” ને બીજે દિવસે બાપુને કહીને રૂખી રઘુને લઈ એના સાસરે જવા નીકળી..બંને સીધા હોસ્પિટલ ગયા..ત્યાં જઈ કરસનની હાલત જોઈ રૂખીનું મન પીગળી ગયું..કરસન બોલ્યો, “ રૂખી, તું આવી ગઈ ??” “હા કરસન હું આવી ગઈ તમને હવે સારા કરીને જ રહીશ...પણ કરસન...”

“હા બોલ રૂખી...શું કહેવું છે તારું..??? ” “ જો આ રઘુ..મારો નાનપણનો ભેરુ..” ને કરસને રઘુ તરફ હાથ જોડ્યા..ને કહ્યું, “ ભાઈ રઘુ, મને માફ કરજે” ત્યાં તો ડોક્ટર આવ્યા . રૂખી અને રઘુએ ડોક્ટરને પૂછ્યું, “ કરસનને થયું છે શું ? “ ડોક્ટરે કહ્યું , “વધુ પડતો દારૂ પીવાને કારણે કરસનની બંને કીડની ખરાબ થઈ ગઈ છે. હવે કીડની વગર એ જીવી ન શકે... કોઈ કિડનીનું દાન કરે તો એ જીવી જાય.” ને ડોક્ટર જતા રહ્યા..

રૂખીને હોસ્પિટલમાં મૂકી રઘુ પોતાના ઘરે પાછો ફર્યો..એની મા ને ભેટીને ખુબ રડ્યો..એની મા ને કહ્યું, “ મા તું તો જાણે છે ને કે વધુ પડતી બીડીઓ ફૂંકવાથી મારા ફેફસા ફૂંકાઈ ગયા છે...અને મારી એક જ કીડની હવે કામ કરે છે.. ડોક્ટરે પણ મને એક બે મહિનાનો જ મહેમાન કહ્યો છે..તો હું મારી કામ કરતી એક કીડની કરસનને દાન કરવા માંગું છું..મારી રૂખીને હું સુખી જોવા માંગું છું, એને સદા સોહાગણ જોવા માંગું છું..વિધવાના રૂપમાં હું એને નહી જોઈ શકું..મા મારે રૂખી નું મારી દોસ્તીનું ઋણ ચૂકવવું છે. મા તારું ઋણ હું આવતા જન્મે ચૂકવીશ..” એમ કહી મા ના ખોળામાં માથું મૂકી ખુબ જ રડ્યો..મા એ બાવુક થઈને કહ્યું, “ ભલે દીકરા કોઈની જિંદગી બચાવીને પુણ્ય કમાઈ લે..જા દીકરા..”

બીજે દિવસે હોસ્પિટલ આવી રઘુ ડોક્ટરને મળ્યો..અને પોતાની કીડની દાન કરવા માંગે છે . પછી ડોક્ટરે રઘુને તપાસ્યો તો ખબર પડી કે એની તો એક જ કીડની કામ કરે છે..એને સમજાવ્યો કે , “ તારી એક કિડનીનું દાન એટલે તારી જિંદગીનું દાન..તું જીવી નહી શકે..” રઘુએ કહ્યું, “ મને ખબર છે ડોક્ટર હું આમ પણ એક બે મહિના જ જીવીશ..મારી કીડની થી કરસનની જિંદગી બચી જશે એ જ મારા માટે અગત્યનું છે..હું રૂખી વગર નહિ જીવી શકું..મારી રૂખીને સુખી કરવા હું મરવા પણ તૈયાર છું. “ કહી ડોક્ટરને પગે પડી રડતા રડતા કહ્યું;” ડોક્ટર આ વાતની કોઈને પણ ખબર નહી પડવી જોઈએ..કે મારી એક જ કીડની કામ કરે છે..નહી તો કોઈ મને દાન નહી કરવા દેશે.વચન આપો ડોક્ટર..”

ને દસ દિવસ પછી રઘુએ ઓપરેશન કરવા કહ્યું..બધા હોસ્પિટલ આવી ગયા . રૂખી ને કરસન બંને રઘુને પગે લાગ્યા..

ને ડોક્ટર રઘુને ઓપરેશન થીયેટરમાં લઈ ગયા..બીજા બાજુ કરસન ને પણ ઓપરેશન થીયેટરમાં લાવ્યા..રૂખી કિડનીનું સફળ રીતે કરસનના શરીરમાં પ્રત્યારોપણ કર્યું...

ને રઘુએ પોતાના પ્રેમ..એક ઋણાનુબંધને, પોતાના પવિત્ર પ્રેમ વડે જીવતદાન આપી અનંત ની વાટ પકડી.. થોડા દિવસ પછી જયારે કરસનને રઘુના બલિદાન ની ખબર પડી ત્યારે એ ચોધાર આંસુએ રડી પડ્યો..ને રૂખીને લઈને રઘુની મા પાસે આવ્યો, દયા કાકીને પગે લાગી બોલ્યો, “ મા,તમારો રઘુ હજુ મારી અંદર જીવે છે...ચાલો મા મારા ઘરે..હું જ આજથી તમારો રઘુ..!!!!!! “ ને રૂખી તેના બાપુ અને દયા કાકીને લઈ સાસરે આવી..ઓસરીમાં જ રઘુના ફોટાને પગે લાગીને બોલી ; “ રઘુ, આવતા જન્મે જરૂરથી મળીશું....!!!!!!

રીટા મેકવાન “પલ”... સુરત

સુરત મિત્ર

ભાગ્યશ્રી પૂર્ણ

તા.૧૬-૧૦-૨૦૨૨

“મેં કહ્યું જ હતું, હું સાચી છું. આ બાબતમાં મારી ગણતરી ખોટી હોય જ નહીં.”

“હા, માની ગયા. સાચી વાત, કૃતિબેન. વર્ષને અંતે બચેલી સી.એલ. અને વર્ષને અંતે લાગતા સાડી/ડ્રેસ સેલની આપ બહેનોને પાક્કી જ ખબર હોય. સોરી, મારી જ ગણવામાં ભૂલ હતી.” ક્લાર્ક સી.એલ. કાર્ટમાં સુધારીને હસતાં હસતાં હાથ જોડ્યા.

“એમ નહીં રાંકેશભાઈ, પણ અમે તો એક એક રજા બચાવી બચાવીને સોનાના સિક્કાની જેમ વાપરીએ. ઘરે ભાભીને પૂછી જોજો. થેક યુ” કૃતિ હરખાઈ અને બચેલી સી.એલ. ક્યારે લેવી એ વિચારવા લાગી.

“છેલ્લું જ અઠવાડિયું હતું ને નહીં લે તો લેખ્સ જાય એમ હતી. એ તો જવા ન જ દેવાયને! ભલે પેલી સ્મૃતિ વટમાં કહે, ‘નારે હું તો નોકરીને વફાદાર રહું, આજ તો રોજ છે. એકબે રજા જાય તો હાથ હાથ નહીં કરવાની.’ અરે એને શું? ચાલુ નોકરીએ તો સાહેબને મસ્કા મારી મારીને બહાર ભટકતી હોય છે. ઓફિસનું કામ તો બહાનું. શાક લાવવું ફોલવું પણ મીઠું મીઠું બોલી પેલી સ્વિપર પાસે કરાવી લેતી હોય છે. ના, બાબા ના, આપણને કોઈની પગથંપી ન ફાવે. આપણે ભલા ને આપણું કામ ભલું.”

નોકરીનો સમય પૂરો થયો પણ એ નક્કી ન કરી શકી. વિચારતી વિચારતી એક્ટિવા પર બેઠી ને મનમાં કેલેન્ડર સેટ કર્યું. “સોમથી શનિ છ દિવસ ને વળી પચીસમીએ તો નાતાલ લાલ તારીખ એટલે સોમવાર તો ગયો. બચ્યા માંડ પાંચ દિવસ ને એમાંયે શનિવાર તો હાફ ડે. એમાં શું કામ આખી સી.એલ. બગાડું? હવે

નવલિકા

■ યામિની વ્યાસ

રહ્યા ચાર દિવસ, મંગળ, બુધ, ગુરુ, શુક્ર. એય જલદી નક્કી કરવું પડશે. વળી સ્ટાફમાં બીજા કોઈ રજા પર હશે તો એડજસ્ટ કરવું પડશે. મારી જેમ ઘણાની બચી હશે.” એટલામાં એક્ટિવા વિચિત્ર અવાજ કરવા લાગ્યું. “આને પણ સર્વિસમાં આપી દઈશ એ જ દિવસે. ભલે આખો દિવસ લગાડે પણ સ્વીચ અડકતાની સાથે સ્ટાર્ટ થવું જોઈએ. અરે ડડનખટોલા છે મારો સાથીદાર.” રજાના મુડમાં તો એણે એક્ટિવા પર પણ વ્હાલ વરસાવ્યું. પ્રતિભાવમાં એક્ટિવાએ પણ એને ઝડપથી ઘરે પહોંચાડી. ઘરે પહોંચતાં જ એણે એની એક રજાનું એલાન કર્યું. “લે તારી તો રજા પતી ગઈ હતીને? ક્યાંથી વીચારી?” પતિએ પતી ગયેલી રજા પર ભાર મૂક્યો.

“અરે, મેં એને સત્તર વાર કહ્યું પણ સાંભળે જ નહીં. અમારો કલાર્ક...”

“બધા પતિ ન હોય કે પહેલી જ વખતે સાંભળે.” બિમલે ચાનો પાલી કપ આપતા બચેલી ચા જોતા થોડી બીજી માંગી. ખુશીભર્યા મિજાજમાં કૃતિએ ચા સાથે મસલાવાળી પૂરી પણ આપી ને ડબ્બો મૂકતા બબડી, “આ નાસ્તાનું ખાનું તો દીનુંપિંકુ બહુ અસ્તવ્યસ્ત કરી દે છે. ચાલ રજામાં ગોઠવીશ.” દીનુંપિંકુ બહારથી રમીને આવ્યા ને મોટથી ગર્જ્યા. “મમ્મી, અમને તો આ વખતે આખું વીક ક્રિસમસ હોલિડે છે.”

પ્રમુખસ્વામી મહારાજ શતાબ્દી મહોત્સવ

ક્રાંતિગુરુ શ્યામજી કૃષ્ણા વર્મા કચ્છ યુનિવર્સિટી, ભુજ-કચ્છ તથા આર્ષ શોધ

સંસ્થાન, સ્વામિનારાયણ અક્ષરધામ, ગાંધીનગરના સંયુક્ત ઉપક્રમે

‘ભૂકંપગ્રસ્તોના ભેરુ - પ્રમુખસ્વામી મહારાજ’ વિષય પર સેમિનાર યોજાયો

સ્મૃતિ કરી હતી. સંચાલકશ્રીએ વક્તાઓનો પરિચય આપ્યો હતો.

પૂ. બ્રહ્મવિહારીદાસ સ્વામીએ “ભૂકંપગ્રસ્તોના ભેરુ - પ્રમુખસ્વામી મહારાજ”

કચ્છ યુનિવર્સિટી, ભુજ-કચ્છ અને આર્ષ શોધ સંસ્થાન, સ્વામિનારાયણ અક્ષરધામ,

ગાંધીનગરના સંયુક્ત ઉપક્રમે “ભૂકંપગ્રસ્તોના ભેરુ - પ્રમુખસ્વામી મહારાજ”

એ વિષય પર તા.૧૨-૧૦-૨૦૨૨ના રોજ ટાઉન હોલ,

ભુજ-કચ્છ ખાતે સવારે ૧૦.૩૦ થી બપોરે ૧૨.૩૦ દરમિયાન વિશેષ સેમિનારનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું.

આ કાર્યક્રમના અધ્યક્ષ તરીકે ક્રાંતિગુરુ શ્યામજી કૃષ્ણા વર્મા કચ્છ યુનિવર્સિટી, ભુજ-કચ્છના કુલપતિશ્રી, પ્રો. ડૉ. જયરાજસિંહ ડી. જાડેજા,

પ્રથમ વક્તા તરીકે બીએપીએસ સ્વામિનારાયણ મંદિર, અબુધાબી, (ઈઈ)ના પૂ. બ્રહ્મવિહારીદાસ સ્વામી,

પૂ. વેદચિંતનદાસ સ્વામી, બીએપીએસ સ્વામિનારાયણ મંદિર, સારંગપુર પૂ. આત્મમનનદાસ સ્વામી,

બીએપીએસ સ્વામિનારાયણ મંદિર, સારંગપુર, આર્ષ શોધ સંસ્થાન, સ્વામિનારાયણ અક્ષરધામ, ગાંધીનગરના નિયામકશ્રી, પ્રો. ડૉ. પૂ. શ્રુતિપ્રકાશદાસ સ્વામી,

બીએપીએસ સ્વામિનારાયણ મંદિર, ભુજ-કચ્છના કોઠારીશ્રી પૂ. વિવેકમંગલદાસ સ્વામી તેમજ ક્રાંતિગુરુ શ્યામજી કૃષ્ણ વર્મા કચ્છ યુનિવર્સિટી, ભુજ-કચ્છના પ્રીક્ષાનિયામકશ્રી, ડૉ. તેજલ

શેઠ કચ્છજીવલાના સરકાર અધિકૃત પ્લીડર પબ્લીક પ્રોસ્ક્યુટર શ્રી કલ્પેશ ગોસ્વામી વગેરે મહાનુભાવો ઉપસ્થિત રહ્યા હતા.

આ કાર્યક્રમની શરૂઆત પ્રાર્થનાગાન તેમજ દીપપ્રાગટ્યથી થઈ. ત્યારબાદ પરમ પૂજ્ય બ્રહ્મસ્વરૂપ શ્રી પ્રમુખસ્વામી મહારાજની આયોજનશક્તિ, નિર્ણયશક્તિ તેમજ જવા સંતો અને સંસ્થાના સ્વયંસેવકોને આદેશ આપ્યો અને ઠેરઠેર સ્વામીશ્રીની કરુણા ગંગા ભૂકંપગ્રસ્તોમાં વહેલા લાગી. ભૂકંપની એ વિનાશક પળો દરમિયાન પ્રમુખસ્વામી મહારાજે ભૂકંપગ્રસ્તોની સેવામાં જોડાઈ જવા સંતો અને સંસ્થાના સ્વયંસેવકોને આદેશ આપ્યો અને ઠેરઠેર સ્વામીશ્રીની કરુણા ગંગા ભૂકંપગ્રસ્તોમાં વહેલા લાગી. ઘણી સ્વૈચ્છિક સંસ્થાઓ સારું કાર્ય કરતી હતી, પરંતુ તે એકાદ ભાગ જ સંભાળે, કોઈ દવાઓ પૂરી પાડે, કોઈ અનાથ બાળકોની સંભાળ લે, કોઈ બચાવ કામગીરી કરે પરંતુ બીએપીએસ સંસ્થાએ બચાવ કામગીરીથી લઈને ગરમાગરમ ભોજન, આરોગ્ય સેવા, રાહત

આપત્તિમાં એકબીજાની સેવા કરી શકીએ એ જ માનવતા છે. વીડીયો સંદેશના અંતમાં ફરી એકવાર ભૂજવાસીઓની માફી માગી વક્તવ્ય પૂર્ણ કર્યું હતું.

ત્યારબાદ પૂ. વેદચિંતનદાસ સ્વામીએ ભૂકંપમાં પ્રાથમિક તાત્કાલિક સહાય દ્વારા “પ્રમુખસ્વામી મહારાજ

દીકીન સેવા પણ શરૂ કરાવી. તબીબી સેવા વ્યવસ્થા માટે સંસ્થા દ્વારા જુદા જુદા મંદિરોમાં રક્તદાન શરૂ કરાવી લોહી પહોંચતું કરાવ્યું. વધુમાં વધુ લોકોને લાભ પ્રાપ્ત થાય તે માટે રેકડીમાં ભરી દવાઓ જરૂરિયાતવાળા લોકોને પહોંચતી કરાવી. જેને ચશ્મા

તબીબી સેવા વ્યવસ્થા માટે સંસ્થા દ્વારા જુદા જુદા મંદિરોમાં રક્તદાન શરૂ કરાવી લોહી પહોંચતું કરાવ્યું. વધુમાં વધુ લોકોને લાભ પ્રાપ્ત થાય તે માટે રેકડીમાં ભરી દવાઓ જરૂરિયાતવાળા લોકોને પહોંચતી કરાવી. જેને ચશ્મા

ભૂકંપગ્રસ્તોના ભેરુ કેવી રીતે બન્યા? તેની વાત કરતાં જણાવ્યું કે, જ્યારે ૨૦૦૧ના વર્ષમાં ભૂકંપ થયો તે સમયે પ્રમુખસ્વામી મહારાજ બોચાસણમાં બિરાજમાન હતા. પરંતુ જેવી તેમને માહિતી મળી કે ભૂકંપ આવ્યો છે કે તરત પ્રાર્થના કરી. જેમ આંખની રક્ષા માટે પાંખણ અને શરીરની રક્ષા માટે હાથ સદાય તત્પર હોય છે તેમ તરત જ દરેક મંદિરના કોઠારીઓને ફોન કરી માહિતી મેળવી. ભૂજ મંદિરે સંપર્ક કરતા ફોન લાગતો ન્હોતો એટલે તરત જ પોલીસ કમિશનરની ઓફિસમાંથી સેટેલાઈટ ફોન દ્વારા સંપર્ક કરાવી ભૂજની માહિતી મેળવી અને તાત્કાલિક રાહત સામગ્રી તેમજ ગરમા ગરમ ભોજન વ્યવસ્થા કરવાની આજ્ઞા કરી.

જો કોઈ સારામાં સારી કામગીરી કરવી હોય તો, સારા માણસોની ફોજ પણ જરૂરી હોય છે. તેના માટે પૂ. બ્રહ્મવિહારીદાસ સ્વામી અને તેમની ટીમને મોકલી આપી. આઈ.એ.એસ. અધિકારીમાં જેવી આયોજન શક્તિ હોય તેવી પ્રમુખસ્વામી મહારાજમાં આયોજન શક્તિ હતી. જે રાહત સામગ્રીઓ ભૂજ જવા રવાના કરાવી અને તેમાં ઝીણામાં ઝીણી વસ્તુઓનું ધ્યાન રાખવા સંતોને સૂચનો કર્યા તેમાં દેખાય આવે છે. તેમણે સ્વયંસેવકોની આહલેક જગાવી તેમને સેવા માટે ભૂજ મોકલ્યા. જેમ સગી માતા ગરમાગરમ ભોજન પીરસે તેવી રીતે રોજ નવાનવા મેનું સાથે ભૂકંપગ્રસ્તોને રાહત રસોડા દ્વારા ભોજનની વ્યવસ્થા કરાવી. જેણે કોઈ દિવસ બીજા પાસે માગીને ન ખાવું હોય અને શરમને કારણે જમવા ન આવી શકે તેના માટે

“હાથ, એ દિવસે છોકરાઓ સાથે મસ્તી કરીશ ને ખાસ તો મોડી નવદસ વાગે ઊઠીશ. રોજ જેવી કોઈ હાથવોચ નહીં!” રાત પડી પણ કૃતિને જંપ નહોતો. બિમલને વળગી લટકો કર્યો, “તું પણ તે દિવસે રજા મૂકી દેને.”

“અરે, તારા જેવું નથી. અમારે તો ડિસેમ્બરમાં પણ ચર એન્ટિગનું બહુ કામ હોય. તું બાળકો જોડે એન્જોય કર.”

પણ એ મનાવીને જ રહી. બિમલે માંડ શુક્રવાર ફાળવ્યો.

બીજે દિવસે ઓફિસે કેટલીય કચકચને અંતે એને રજા લેવા શુક્રવાર મળ્યો.

હાશના નગારા વગાડતી શુક્રવારની રાહ જોવા માંડી. બસ ગુરુવારની નોકરી તો એણે દોડતાં પૂરી કરી. ત્યારથી જ જાણે શુક્રવારની સી.એલ. શરૂ થઈ ગયેલી. ઘરે પહોંચી તો હાથમાં ચાનો કપ લઈ બિમલે એનું ભાવભીનું સ્વાગત કર્યું. કૃતિ તો ફૂલી ના સમાય. જમી પરવારી ટીવી પર મોડે સુધી ફિલ્મ જોઈ. હજુય એને જાગવું હતું પણ બાળકોને ઊંઘ આવતી હતી એમને સુવડાવી વહાલ વરસાવતાં બંને સૂતાં. સવારે કોઈ ઉતાવળ નહોતી તોય એની આંખ પાંચ વાગે ખૂલી ગઈ. પછી રજાનું યાદ આવતા મલકીને પડખું ફેરવ્યું. બે કલાક તો જાગતી જ સૂતી. બિમલને ઊઠેલો જોઈ બેઠી થઈ.

“યાર, આજે નોકરીના કામે જવું પડે એવું જ છે. આપણે સન્ને રજા ઊજવવાનો પ્લાન કરીશું. સોરી યાર, પણ તું કાલે મોડી ઊઠજે. લંચ હું કેન્ડીનમાં કરી લઈશ. રિલેક્સ... ઓકે?”

કૃતિ કંઈ બોલી શકે એમ નહોતી પણ એટલું જરૂર બબડી, “સન્ને તો કાયમ આવે જ છે.” એનો જીવ ન રહ્યો. બિમલ ન્હાવા ગયો ને એણે ટિકિન બનાવી દીધું ને બેલ વાગ્યો. “આજે મોટર બગડી ગઈ હોવાથી ટાંકીમાં પાણી છે એટલું જ આવશે.

ઉપયોગ કરી લેજો નહીં તો નીચેથી પાણી ભરવું પડશે.” વોયમેન ગયો.

ત્યાં નીચેવાળી મારવાડી પૂજા ભજનનું આમંત્રણ આપી ગઈ. “ભાભીજી, આજ આપકી છુટ્ટી હૈના, દીનુંને બતાયા થા. આજ હમારે ઘરપે કિર્તન રખ્ખા હૈ, જરૂર આના.”

“બેન, મારી સાથે આવશો મારા ઘર પાસેની બેંકમાં ખાતું ખોલાવવા? આજે રજા છે તો. રવિવારે તો બેંક બંધ હોય.” કામવાળીને તો કેમ ના પડાય?

ત્યાં તો લાડકી નાની બેનનો ફોન, “મોટી, આજે તને રજા છેને? બેન, તને મમ્મીએ ચઢાવેલો તે સોનાનો સેટ લોકરમાંથી લેતી આવશે? મારા દિયરના લગ્નમાં પહેરવા વિચારું છું. વટ પડી જાયને?”

હવે ફોન કે ડોરબેલ પર ધ્યાન ન આપવાનો નિર્ણય કરે એ પહેલાં તો બિમલનો ફોન આવી ગયો. “ડિયર, કેવું ચાલે છે સી.એલ. સેલિબ્રેશન? તે કહેલુંને તે છેક આજે માણસ મળ્યો. બોલ મોકલું? બાલ્કનીની જાળી બતાવી દેજે. ઉપરથી તુટી ગઈ છે, આમ તો કંઈ નહીં પણ છોકરાંઓ ત્યાં રમે તો બીક લાગે.”

“બેન, ત્રણ વાર ફોન કર્યો, એકવાગાર્ડ સર્વિસમાંથી બોલું છું, આ વર્ષની છેલ્લી સર્વિસ. ફિલ્ટર બદલવાના ઝૂઝ છે. આવી જઈએ? આગળ કોન્ટ્રાક્ટ રિન્યૂ કરવાનો હોય તો કહેજો.”

ચીસ પાડીને બધાને ઘસીને “ના!” કહેવાનું મન થઈ ગયું. સોફા પર મોભાઈલ બંધ કરી ફંગોળ્યો ને ડોરબેલની સ્વીચ બંધ કરવા ગઈ ત્યાં જ એ રણકચો, પિંકુએ દોડીને દરવાજો ખોલ્યો, તો નણંદબા એમના બાળકો સાથે પધાર્યા. “ભાભી, ચાલોને આપણા દરજીને ત્યાં બ્લાઉઝ સિવડાવવાના છે. હાશ! આજે તમને રજા છે તો સારું છે, ચીકુના પપ્પા ઓફિસેથી સીધા અહીં જ આવશે. બિમલભાઈ આવતાજ હશેને? ફિકર નહીં કરતા. અમે જમીને જ જઈશું. મેં પણ આજે સી.એલ. લીધી છે. આખો દિવસ પડી રહી હતી. એટલું સારું લાગ્યું. સાચું કહું, મારી તો બાર સી.એલ. પતી ગયેલી પણ અમારો કલાર્ક તો સાવ બાધ્યા જેવો છે.”

- યામિની વ્યાસ

કરવામાં આવ્યા હતા.

પાકા મકાનોની સાથે ત્યાં કિચન ગાર્ડન પણ ઉભા કરાવ્યા જેથી કાયમી લીલા શાકભાજી મળી રહે. ખેડૂતો માટે કૃષિ વૈજ્ઞાનિકોને બોલાવી તેમને યોગ્ય માર્ગદર્શન મળી રહે તે માટે શિબિરનું આયોજન કરાવી ખેડૂતોની આર્થિક રીતે ખૂબ સદ્દર બનાવ્યા.

પુનર્વસન અને રાહત સામગ્રીની વાત કરીએ જેમાં, કુલ ૧૮ લાખ, રોજ ૪૦,૦૦૦ ભૂકંપ પીડિતને ગરમ ભોજન, કુલ ૪૧૮૦૮ ભૂકંપગ્રસ્ત ઘરો સહિત ૧૫ દત્તક ગામોનું નિર્માણ અને પુનર્વસન, કુલ ૧૫૦૦૦ વિદ્યાર્થીઓના લાભાર્થે ૪૮ ભૂકંપગ્રસ્ત શાળાઓનું નવનિર્માણ, કુલ ૮૧૦૦૦ દર્દીઓને વિનામૂલ્યે આરોગ્ય સેવા, કુલ ૪૦૮ ગામમાં રાહત-સામગ્રીનું વિતરણ અને ૨૫૦૦ લોકોને રોજગાર.

પ્રમુખસ્વામી મહારાજે આધ્યાત્મિકતા સાથે પુનર્વસનના કાર્યો કરેલા છે. ભૂકંપગ્રસ્તોની સેવા એ જ ભગવાનની ભક્તિ છે અને તેમને રાજી કરવા માટે સેવા કાર્યો કરેલા છે. તેના મૂળમાં જોવા જઈએ તો ભગવાનની ઈચ્છાથી જ કાર્ય થાય છે તેવી ભાવના સાથે કાર્ય કરતા હતા. તેમના શતાબ્દી વર્ષે તેમના જેવા ગુણો આપણમાં આવે તેવી પ્રાર્થના સાથે વક્તવ્ય પૂર્ણ કર્યું.

ત્યારબાદ કચ્છ જીલ્લાના સરકાર અધિકૃત પ્લીડર પબ્લીક પ્રોસ્ક્યુટર શ્રી કલ્પેશભાઈ ગોસ્વામી વાત કરી કે, તે ગોઝારા દિવસે માનવતા-મદદની સેવા કર્તવ્યનિષ્ઠાથી જો કોઈએ કરી હોય તો તે બીએપીએસ સંસ્થાએ કરેલ છે તે પણ ક્વોલીટી સાથે સેવા કરેલ છે. બીએપીએસના સંતો એટલે સ્વયં આર્મી, બીએપીએસના સ્વયંસેવક હોવું તે ગૌરવની વાત છે. સંસ્થાએ તો કાર્ય કરેલું છે તે મેં તો જનરોનજર દીઠેલું-અનુભવ્યું છે કે સંસ્થાએ અદભૂત કાર્ય કર્યું છે. અકલ્પનીય સેવા, ઉત્તરદાયિત્વ સાથે સેવા, પારિવારિક ભાવના જગાડવાની સેવા પ્રમુખસ્વામી મહારાજે કરેલ છે. કચ્છનો ભૂકંપ અને ભૂકંપ પછીનો વિકાસ એ પ્રમુખસ્વામી મહારાજને આભારી છે. આમ તેમને આંખે દેખ્યો અહેવાલ રજૂ કર્યો હતો.

અધ્યક્ષીય પ્રવચન કરતાં ક્રાંતિગુરુ શ્યામજી કૃષ્ણ વર્મા કચ્છ યુનિવર્સિટી, ભુજ-કચ્છના કુલપતિશ્રી, પ્રો. ડૉ. જયરાજસિંહ ડી. જાડેજાએ કહ્યું કે, શાંત, અહંશૂન્ય, સાધુતા સમર, અધ્યાત્મિક વ્યક્તિ એટલે પ્રમુખસ્વામી મહારાજ. પળેપળ બીજા માટે જીવન

જીવનાર, પોતાની જાતને ભૂલી પરમાત્માની સાથે અનુસંધાન રાખી જીવવું એ પ્રમુખસ્વામી મહારાજ. આવા કેટલાય ગુણો તેમનામાં રહેલા હતા. તેમને અસંખ્ય લોકોનાં જીવન પરિવર્તન કર્યા છે એવા ઉચ્ચ અધ્યાત્મિક શિખર પર બિરાજમાન પ્રમુખસ્વામી મહારાજ હતા.

સાથે સાથે તેમણે સંસ્થા સાથેના પારિવારિક સંબંધોની વાત કરી હતી. તેમના અનંત ઉપકારોનું સ્મરણ કરી તેમની શતાબ્દી વર્ષ નિમિત્તે વંદન કરી વક્તવ્ય પૂર્ણ કર્યું.

કાર્યક્રમના અંતમાં સમાપન પ્રવચનમાં આર્ષ શોધ સંસ્થાન, સ્વામિનારાયણ અક્ષરધામ, ગાંધીનગરના નિયામકશ્રી, પ્રો. ડૉ. પૂ. શ્રુતિપ્રકાશદાસ સ્વામી એ કહ્યું કે, કચ્છ યુનિવર્સિટી એટલે શૌર્યગાથા ધરાવતી યુનિવર્સિટી છે કારણ કે ક્રાંતિવીર કૃષ્ણ વર્માની જન્મભૂમિ છે. અસ્મિતા વિના શૂરવીરતા ન હોય અને અસ્મિતા ત્યારે પ્રગટે જ્યારે આપણને ઈતિહાસનું ભાન હોય.

કચ્છની ભૂગોળ બદલનાર આ યુનિવર્સિટી છે. ભૂકંપ પછી જે સવાયું કામ થયું તે સંશોધનનો વિષય છે. અને આ કાર્ય કચ્છ યુનિવર્સિટીએ સેમિનાર દ્વારા કર્યું છે તેથી તેમનો આભાર વ્યક્ત કર્યો હતો.

આ ઉપરાંત પ્રમુખસ્વામી મહારાજ શતાબ્દી મહોત્સવ અંતર્ગત આગામી સમયમાં આયોજિત કાર્યક્રમોની રૂપરેખા સવિસ્તર પ્રસ્તુત કરી સૌને પધારવા ખાસ આમંત્રણ આપી આભાર વિધિ કર્યો હતો.

આમ, ટાઉન હોલ, ભુજ-કચ્છ ખાતે પ્રમુખસ્વામી મહારાજના શતાબ્દી મહોત્સવ ઉપક્રમે સ્વામીશ્રીના દિવ્ય જીવન-કાર્યમાંથી પ્રેરણા આપતા ભવ્ય સેમિનારનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું.

સેમિનારમાં મોટી સંખ્યામાં આમંત્રિતો તેમજ શ્રોતાઓ ઉપસ્થિત રહ્યા હતા. સાથે સાથે યુનિવર્સિટીની વેબસાઈટ અને બીએપીએસ સંસ્થાની પ્રેરણાસેતુ એપ પર તથા માતૃચળા સાપ્તિક ચેનલ પર લાઈવ પ્રસારણ કરવામાં આવ્યું હતું. સમગ્ર કાર્યક્રમનું સંચાલન ક્રાંતિગુરુ શ્યામજી કૃષ્ણ વર્મા કચ્છ યુનિવર્સિટીની પંકજ ઠાકર અને અમિત પોકાર દ્વારા કરવામાં આવ્યું હતું.